Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 19 (11617)

1968 оной январиин 23, вторник

сэн 2 мүнгэн

ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой гахайшад 2627 поршоонхо түлжүүлжэ, гахай үсхэбэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэө. Зураг дээрэ: түрүү гахайшад Солбон Ангарова, Любовь Субанова гэгшэд гахай бүриһөө 18 поршоонхо түлжүүлэн абажа, аяар 452 поршоонхо шахан таргалуулгада тушааһан байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЭРДЭМ УХААНАЙ ТУЙЛАЛТЫЕ—ҮЙЛЭДБЭРИДЭ

...итын үйлэдбэрине ашаг ...й болгохо, ажалай бүтээсэ ... дээшэлүүлхэ, техническэ ...лтэ туйлаха гээшэ мүнөө ...н гол зорилго болонхой. ..., правительствын хараал..., энэ зорилгые бодото дээ... бэелүүлхын тула нэн тү..., эрдэм ухаанай болон тех... туйлалтые үйлэдбэридэ ...өөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. ... ухаан, техникэ арадай ...н алишье һалбарида гүн...өөр нэбтэрэн ороо. Шэнэ ...он техникэ хэрэглэдэггүй ... али үйлэдбэреэ хүгжөөхэ ...н хараата түсэб бэелүүл..., эрдэм ухаанай туйлал... түшэглэдэггүй һалбари, ... үгы болонхой. Эрдэм ... үйлэдбэрилгын хүсэн

...адай ажахы һүүлэй үеын ...э оньһон техникээр хүсэд ...глэгдэжэ байна.

...спубликымнай промышлен..., хүдөө ажахы, арадай... ажахын алишье һалбари ... онол арга, дүй дүршэл ...глэн, амжалтатайгаар хүг... Республикымнай арадай ...ыда горитой һуури эзэл...ой модоной промышлен... абаад үзэе. Оройдоо хэдэн ... сэада тээ энэ һалбари. ...нги, хуушан, юрын лэ ...а аргаар эрхилэгдэдэг бай... Гар хюрөө, мори унаа, ... бар хүсэн—нимэл һэн ...шон хүнэй зэр зэмсэг. ...ахир байдалые мүнөө үеын ...одоной промышленностьтай ...лхаар бэшэ. Модо бэлэд... модо болбосоруулгын ...иятинууд техникэ, маши...удаар хүсэд хангагдаһан, оньһожоруулмал үйлэдбэритэй болоо.

Модо шэрэхэ, ашаха, буулгаха бүхы ажал техникын хүсөөр хэгдэнэ. Модо бэлэдхэдэг хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ нёдондо 610 кубометрт хүргэгдөө. Харин Эхэ оронойнмай модошодой бүтээсэнь дунда зэргээр 500 гаран кубометр байгаа. «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд научно-шэнжэлэлгын институдуудтай хамта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ шухала хэмжээ хараалһан байна. Энээнэй ашаар модон ута зандаа томо багсаар шэрэгдэдэг болоо. Ганса энэ нэгэ түрүү арга хэрэглэхээ, ажалай бүтээсэ 40 процентээр дээшэлүүлэгдээ, өөрынь үнэ сэн 8 процентээр хямдаруулагдаа. Модон ута зандаа томо багсаар уһанай, автомобильна, түмэр замай транспортаар шэрэгдэнэ. Модо бэлэдхэлэй бүхы ажал оньһожоруулмал аргаар бүтээхэ туршалгын жэшээтэ ажахы болохо Клюевскэ леспромхоз һаяхан эмхидхэгдэһэн байна. Эндэ нэгэ доро ехэ ашаа үргэхэ консульна кранууд, модо шэрэхэ, модо таллуулха хүсэ ехэтэй автомашина, тракторнууд хэрэглэгдэнэ.

Хада уулын, мүн хадалиг газартай ой тайга соо модо бэлэдхэ, шэрэхэ ажал эмхидхэлгэ эрдэмтэдэй туһаламжаар шиидхэгдэжэ байна. Эрхүүгэй, Кавказай научно-шэнжэлгын институдуудай хүдэлмэрилэгшэдэй зохёоһон тусхай түхеэрэлгэнүүд республикымнай зарим леспромхозуудта, Хандагатайн леспромхозой оньһон аргаар модо хюрөөдэлгын заводто туршагдажа байна. Модо шэрэдэг автомашина гурбан халаанда эгээл түрүүлэн хэрэглэжэ эхилһэн Горхоной леспромхоздо, мүн бага комплексно бригадануудай дундаһаа ехэ бүтээсэ туйлаһан Социалис Ажалай Герой, Хандагатайн леспромхозой бригадир А. П. Кудряшовой бригадада түрүү дүй дүршэл шудалха һургуулинууд эмхидхэгдэһэн байгаа.

Һүүлэй үеын туйлалтануудые согсолхо, республикынгаа ой модоной промышленностьда хэрэглэхэ асуудал шиидхэхэ үүргэтэй научно-шэнжэлгын бүлгэм «Забайкаллес» комбинадай дэргэдэ эмхидхэгдэнхэй.

Поездүүдэй ябасые гуримшуулха, автомат, оньһон түхеэрэлгэнүүд республикымнай түмэр замай отделени, станцинуудта хэрэглэгдэнэ. Вагонуудые түргэн аргаар заһабарилха оньһожоруулмал ехэ пункт Загарайн станцида эмхидхэгдээ. Республикымнай түмэр замшадай ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын ажал хэһэнэй ашаар иимэ пункт хүдэлжэ эхилээ. Тус пункт жэлдээ 200 гаран мянган түхэригэй алмалта хэхэ юм. Шэнэ энэ аргые СССР-эй Зам харилсаанай министерство, оронойнмай түмэр замай олон отделенинүүд һайшааба. Түрүү арга шудалхын тула 1968 оной март һараһаа Загарай станцида союзна удхашанартай түрүү дүй дүршэлэй һургуули эмхидхэгдэхэнь. Түмэр замай бусад отделенинүүдэй замшад эндэ ерэжэ, вагонуудые түргэн, оньһон аргаар заһабарилха дүй дүршэлтэй танилсаха юм.

Промышленностиинмай гигант—локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив ажалые эрдэм ухаанай эрилтын ёһоор эмхидхэхэ талаар горитой ажал хээ. Энэнь һайшаамаар, дэмжэжэ абамаар. Заводой бүхы цехүүд, участогуудай үйлэдбэрине зүбөөр эмхидхэхэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха таатай эрхэ байдал хүдэлмэришэдтэ олгохо арга эртээнһээ харгалагдаһан түсэбэй ёһоор бэелүүлэгдэдэг. Олон хэмжээ ябуулгануудые нэгэ доро, комплексноор бэелүүлхэ түсэб зохёогдонхой. Цехүүдэй хана, потолоог, эндэхи станок, түхеэрэлгэнүүдые хүнэй нюдэндэ таарамжатай шэрээр будаха, агаар сэбэрлэхэ, элдэб шуяа бага болгохо түхеэрэлгэ тодхохо гэхэ мэтэ олон асуудал һайнаар шиидхэгдээ.

Ажалаа эрдэм ухаанай эрилтын ёһоор эмхидхэхэ хэрэгтэнь заводой коллективтэ эрдэмтэд, научно-шэнжэлэлгын институдуудай хүдэлмэрилэгшэд горитой ехэ туһаламжа хүргэнэ. Тэдэнэр цехүүдые һэльбэн заһабарилха тусхай чертеж, эскиз бэлдэжэ үгэнэ, зүбөөр гэрэлтүүлхэ арга тодорхойлно. Хүдэлмэришэд, эрдэмтэдэй нягта холбоотойгоор, харилсаатайгаар ажаллахадань һайн урэ дүн туйлагдана. Республикымнай бусад предприятинуудай, хүдөө ажахын түлөөлэгшэд заводто ерэжэ, дүй дүршэлынь халан абадаг болоо.

Техникын, эрдэм ухаанай туйлалтануудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлжэ байһан предприятинууд амжалта туйладаг. Һүүлэй туйлалтануудтай, шэнэ, түрүү онол арга, дүй дүршэлтэй танилсаха, тэдэниие шудалха, мүн халан абалсаха олон арга боломжо предприяти бүхэндэ бии. Тэдэниие зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Шэнэ туйлалта, түрүү дүй дүршэл согсолһон тусхай литература олоор хэблэгдэн гаргагдана. Техникын, эрдэм ухаанай туйлалта шэнжэлхэ, өөһэдынгөө предприятинуудта нэбтэрүүлхэ үүргэтэй тусхай албатан, научно-техническэ бүлгэмүүд (НТО) үйлэдбэриин шухала асуудал шиидхэхэ саг үргэлжын зүблөөнүүд олон.

Техническэ мэдээсэл суглуулан согсолхо Буряадай түб бюро һаяхан эмхидхэгдээ. Урдань техническэ мэдээсэлэй байшан гэжэ нэрлэгдэдэг тус бюро өөрын научно-техническэ библиотекэтэй, хэдэн таһагуудтай байдаг һэн. Мүнөө энэ бюро научно-техническэ мэдээсэл болон пропаганда согсолон шэнжэлхэ, хиналта эмхидхэхэ уялгатай тусхай зургаан болонхой. Эдэбхитэй ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад, үйлэдбэриин түрүүшүүл, түрүү юумэ үүсхэгшэд республика доторнай яһала олоор тоологдоно.

Эдэ арга боломжонуудаа дуунһан һайнаар хэрэглэхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ хамтын хүсэ шадал зорюулха шухала. Эдэбхи үүсхэл, анхарал оролдолго гаргаха, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо хэрэгтэй. Эрдэм ухаанай, техникын туйлалта — үйлэдбэридэ. Иимэ уряа хото, хүдөөгэй коллектив бүхэндэ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Бодонгуудай совхозой хонишод энэ үбэлдөө гурба мянга гаран хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ гэжэ шиидэнхэй. Тэдэнэр хэлэһэндээ эзэн байхын тула хаба шадал соогоо оролдожо ажаллана. Тобир тарган хонидой саг болзор соогооороондо ородог, һайн түл түрэдэг дээрэһээнь Шанага нютагай хонишод зунай бэлшээриин тунга ногоон соо, таряанай узуур дээрэ хонидоо һайнаар манажа, яһала таргалуулһан байна.

Мүнөө жэл иишэ саһан хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр ороо. Ушар иимэһээ хонишод һүрэгөө үбэлэг тулама саһан соо манажа тураангүйгөөр, дулаан байрадань оруулаа. Эндэхи хонишод хурьга абалгадаа эртээнһээ бэлдэжэ эхилһэн. Тэдэнэр хүйтэнэй буужа эхилхэтэй сасуу хони, хурьгадайнгаа байра дулаалһан, үбһэ тэжээлыень зөөлгэһэн, түл абалгада хэрэгтэй болохо зэр зэмсэгүүдые бэлдэһэн байна. Мүнөө совхозой бүхы отделенинүүдтэ түл абалга түлэг дундаа ябажа байнхай.

Зүгөөр... Хоёрдохи отделениин ахалагша хонишод Б. Данзачов, Н. Бабасанова гэгшэдэй даадаг отара дээрэ мүнөөшье болотор хонишодой байха дулаан гэр баригдаагүй байһаар. Энээн дээрэһээ хонишод ажалдаа гэрһээнь ябажа, ехэхэн сагаа гээнэ.

Харин үнинэй хонишон Дугар Доржиевай отарын байра соо хурьга абалгын эхилээшье һааһь, электрын элшэ гэрэл оруулагдаагүй.

Совхозой, отделениин хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалда анхарха аабза гэжэ найдая.

Вл. ЦЫДЕНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Бэшүүр.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ—БОЛЗОРҺОО УРИД!

ЦИСТЕРНЭ ҺҮН

...й хүдөө ажахын техникумай ...салай ажахын һаалишан ...львна Баран арбан до... ...ой туршада һаалишанаар ...айдаг. Энэ үе соо хэһэн ...ехэ. Гансахан 1967 оной ...22 центнер гэхэ гү, али ...һөө 3116 килограмм һү

...хэр Баран һаалишанаар ...эдээ хэды шэнээн һү һаа... Дансаарнь һонирхохо... ...дэ 800 тонно һүн тэрэ... ...һаагдаһан байба, ондоо... ...эл, 320 «молоковоз» бо...

...нэ һаалишан үдэр бүри ...һөө 15 килограмм һү һаа...

З. ТЭЛИН.

ЗОРИЛГОМНАЙ ТОДОРОО

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын механическа завод тухай магтаалта үгэнүүд хэлэгдээгүй байха. Хэхэ ажалай, ямар продукци бүтээхэ тухай һайнаар тодорхойлогдоогүй шалтагаанһаа завод гээгдэлдэ ороо һэн.

Нёдондоһоо хойшо зорилгомнай тодороо. Манай завод гол түлэб хүдөө ажахыда хэрэгтэй продукци бүтээнэ: модо хюрөөдэхэ рама, автопоилка, полевой вагончигууд. Эдэ продукци Россин Федерациин олон область, хизаарнуудта, Украина, Белорусси, Дунда Азиин республикануудта эльгээгдэнэ.

Республикымнай холын малшад, таряашад манай хэһэн вагончигууд соо байрладаг болоо. Мүн гэр бүлэһөө холо олзобори-до гарадаг Байгалай загаһашад вагончигууд соо түбхинэн ажаһууха юм. Заһабариин томо заводуудта хэрэглэгдэхэ угаалгын машина, модо хюрөөдэхэ, һайжаруулагдаһан рама бүтээхэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Шэнэ продукци жэлэй 2-дохи хахадһаа бүтээгдэхэ юм.

М. САНКОВЕЦ,
заводой директор.

Манай газетын фотокорреспондент Э. Лапинай буулгаһан энэ зураг дээрэ Яруунын аймагай «Дружба» колхозой хоёрдохи бригадын түрүү хонишон А. Д. Будаева (зүүн гарһаа), түрүү һаалишад В. В. Андреева, В. Г. Базирова гэгшэдые харанат. Эдэнэр эрхим ажалаараа нютаг нугадаа суурхаһаар үнинэй. Жэшээнь, Анна Будаева ойн баярай жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга түлжүүлһэн, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,6 килограмм нооһо хайшалһан байна. Харин колхозой гурбадахи бригадын һаалишан Вера Базирова үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1950 литр һү һаажа, түсэбөө аяар 450 килограммаар үлүүлээ. Тэрэнэй хани Валентина Андреевна (дунда) үнеэн бүриһөө 1700 килограмм һү һаагаа.

Ажалай түрүүшүүл мүнөө табан жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэхын тула хаба шадалаараа оролдоно. Һаалишад В. Андреева В. Базирова хоёр энэ жэл үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа бага бэшэ һү һааха гэжэ шиидэнхэй. Харин Анна Будаева хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхын, 3,5 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалхын тула ехэл оролдоно.

КОММУНИСТНУУДАЙ ЭДЭБХИ

СЭЛЭНГЭ (Телефоноор абтаба). Аймагай колхоз, совхозуудта хурьгад олоороо абтажа захалаа. Гансахан Сэлэнгын совхоздо энэ хонидой 18 отарын хонид түллэнэ. Энэ шухала хүдэлмэридэ коммунистнууд жэшээ харуулна.

Ахалагша хонишон, коммунистка Бадма-Дари Галсановагай хүтэлбэрилдэг отарын хонишод түл абалгые бэлэдхэлтэйгээр угтажа, түрүүшын дала гаран хурьгатай болонхой. Эндэхид зуун эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абахын түлөө мүрысэнэ. Коммунист Цыден-Доржо Цыбикдоржиев ажалаа һайнаар эмхидхэнэ. Эндэ һэһал олохон хурьгад абтанхай. Тэдэнээ гарзада оруулхагүйн тула һайнаар харууһална.

Совхозой эхэ хонидой отарануудта 8 коммунист хүдэлнэ. Бултадаа тэдэнэр ажалдаа жэшээ харуулна.

В. БУДАЖАПОВ

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ

...итэ мэдээжэ совет уран зураашa, КПСС-эй Центральна ...гын комиссиин гэшүүн, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, ...й Уран зурагай академиин президент, СССР-эй Уран зураа... холбооной правлениин секретарь, РСФСР-эй Уран зураашa... ...бооной правлениин нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Гүрэнэй лауреат, СССР-эй арадай уран зураашa **Владимир Александ... Серов** удаан саг соо хүндөөр үбшэлжэ, 58-дахи наһандаа, ... оной январиин 19-дэ наһа бараба гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүн ехэ шаналал... мэдээсэнэ.

...эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.

ҺҮҮЛЭЙ ҺОНИН

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Дэлхэйе тойрон ниидэхэ «Космос-200» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1968 оной январиин 20-до Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдээ.

Сибириин орооһо таряанай баян нөөсэ

...ИБИРСК. (ТАСС). Сибириин ...алангай шанарые саашa... һайжаруулха тухай, ороо... ...үри ехээр ургуулжа абаха ... тухай РСФСР-эй Хүдөө ...министр Л. Я. Флорентьевэй ...зүбшэн хэлсэһэн Сиби... ...ашадай зональна зүблөөн ...м ухаанай кинематограф... ...н угэ үгтөө. Тусхай ...газарай хүрьһэнэй гэм... ...эдэг шэнэ онол арга... ...зүблөөндэ хабаадагшадые ...

...мэрүүн аад, орооһо та... ...гээр ургадаг Кулундиин ...эй 140 хоногой турша ... һалхин үлеэдэг, гэрэлэй хүсэн заримдаа шанга шуургантай адли байдаг юм. Иимэ эрхэ байдалда тогтууритай ургаса абахын тула эндэхи таряашадай ямар арга хэрэглэжэ байһан тухай «Кулундинский» совхозой ахамад агроном **А. И. Игнатович** хөөрэбэ.

Новосибирскэ областиин селекционно станциин газарые «шэдитэ поли» гэжэ хүршэ ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд атаархангяар нэрлэдэг. Юундэб гэхэдэ, эндэхи газарые ямаршье хуурай хүбхай һалхин хатаажа шададаггүй юм. Ямар «нюуса» онол аргын хэрэглэгдэдэг тухайда станциин директор **А. К. Чепиков** тайлбарилан хэлээ. Тон юрын, хэнэйшье шадамаар арга. Бүхы полинуудайнгаа хажуугаарнь модо һуулганхай. Иимэ зурууд модод хахалагдадаг газарайнь 7 процентһээ багые эзэлнэ, тиигэбэшье таригдадаг орооһо таряанай бусад талмай дээрэһээ —хоёр мянга шахуу гектарһаа—20 жэлэй турша соо гектар бүриин 17,6 центнер сэбэр орооһон абтана. Зурыдган тариһан модон саһа тогтоохо, газарай хүрьһэ шиигтүүлхэ, нютагай уларилые зөөлэрүүлхэ тон шухала нүхэсэл болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Сибириин элдэб нютагуудта утэгжүүлгэ хайшан гэжэ хэрэглэхэ тухай олохон хүн хэлээ.

Эрхүүгэй хүдөө ажахын туршалгын станциин директор **В. А. Малиновский** иигэжэ хэлэбэ:

— Газарай хүрьһэндэ аммиагай уһа шэнгээхэ хүдэлмэриин һайнаар эмхидхэгдэдэг, техникын зүбөөр хэрэглэгдэдэг ажахынуудта—областиин колхозууд болон совхозуудта гектар бүриһөө 10—12 центнер нэмэлтэ ургаса абтана.

Эрхүүгэйхид газарай энэ эли шэдитэ «эмые» мүнөө 3 миллион шахуу гектарта хэрэглэдэг болоонхой. СССР-эй Химическэ промышленностиин министерство Сибириин зүүн талын нютагуудта хэрэглэгдэхэ аммиагай уһа бүри ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха шухала гэжэ В. А. Малиновский тоолоно. Эрхүүгэй область жэл бүри 300 мянган тонно тиимэ уһа худалдан абаха һэн. Тиигэбэл энэ табан жэлэй турша соо гектар бүриин ургасые 15—20 центнертэ хүргэхэ арга колхозууд, совхозуудта олгохо бэлэй гэбэ.

Буряадай АССР-эй бүхы ажахынуудта 1970 он болотор севооборот бэелүүлэгдэхээр хараалагданхай гэжэ Шергинскэ совхозой ахамад агроном **Т. Ф. Дубкова** мэдээсэбэ. Газарай хүрьһэнэй шэнжэ шанартай зохилдуулан, бригадануудай мэргэжэлые абалсан, севооборотой схемын зохёогдоһон Шергинскэ совхоздо ургамалай ургаса табан жэлэй турша соо 2 дахин нэмэһэн байна.

Зүблөөн дээрэ Алтайн хизаарай хүдөө ажахын управлениин начальник **И. С. Процюк**, Красноярай хизаарай «Яркульский» совхозой директор **Т. И. Мусияченко**, Хакасай автономито областиин Абакан-Алагай районой үйлэдбэриин управлениин начальник **А. А. Гончаров**, Кемеровскэ областиин хүдөө ажахын управлениин начальник **В. А. Симбирский**, Кемеровскэ областиин Мичуринай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **В. Д. Баклыков**, Новосибирскэ областиин «Маслянинский» совхозой ахамад агроном **В. И. Фофанов**, Эрхүүгэй областиин Тулунай селекционно станциин директор **М. Е. Вильчинский**, Омско областиин «Сибиряк» совхозой ахамад агроном **В. И. Малиновский**, Шэтын областиин «Улдивский» совхозой директор **В. С. Ермолов**, Тюменскэ областиин «Успенский» совхозой директор **А. С. Ефремов**, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Россельхозтехника» гэжэ Бүхэроссин нэгэдэлэй түрүүлэгшын орлогшо **А. А. Муравьев**, СССР-эй Хүдөө ажахын министрэй орлогшо **Г. И. Воробьев** гэгшэд үгэ хэлээ.

Энээгээр зүблөөн дүүрэбэ.

Дүшэн градус хүйтэндэ тарилга хэгдэнэ

МАГАДАН. (ТАСС). Колымагай «Энергетик» совхоз үгэрэсын тарилга хэжэ эхилбэ. 41 градус хүйтэн эндэхи овощеводуудые түбэгшөөлгэнгүй: теплицэнүүд соогоо хабар тарилгын хүдэлмэри хэжэ эхилбэ.

ХИЛЫН саанаһаа

Баатарлиг Вьетнамда туһалха жаса

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин Коммунис парти «Вьетнамда эльгээгдэхэ корабль» бүтээхэ жасада 250 мянган франк суглуулаа. 4 хоногой урда тээ мүн лэ 250 мянган франкын хэмжээтэй мүнгэн суглуулагдаһан байгаа. «Юманите» газетэ энэ мэдээсэл тунхаглаха зуураа, баатар габьяата вьетнам арадта мүнгэ зөөри суглуулжа үргэлжэлхые уряална.

Буруушаалгын митинг

ТОКИО. (ТАСС). США-гай сэрэгэй корабльнуудые Японһоо энэ дары холодхон зайсуулха, Вьетнамда эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулга болюулха, Окинавые Япондонь бусаалгаха эрилтэнүүдые Токиодо болоһон митингдэ хабаадагшад Японой правительствын урда табиба.

«Энтерпрайз» гэжэ атомна авианосец түрүүтэй американска онгосонуудай эскадрын Сасэбо портдо ороһонтой дашарамдуулан, 10 мянган хүнэй хабаадаһан энэ митинг Японой социалис партяар эмхидхэгдээ.

Нютагай олониитын эмхинүүдэй үүсхэлээр Сасэбо портдо зарлагдаһан митингдэ хабаадагшад мүн лэ американска эскадрые энэ дары холодхон зайсуулха эрилтэ табиба.

„Дураа гуталга ба сухэрэлгэ"

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Хабаатай штадууд, округуудтахи һунгагшадай дунда «уурлан зэбүүрхэхэ, дураа гутаха ба сухэрхэ ябадал» дэлгэрэнги байна гэжэ конгрессэй ээлжээтэ сессидэ ниислэл хотодоо бусажа ерэһэн американска конгрессэй гэшүүд дурдана.

Тэдэнэй һанамжын ёһоор, Вьетнамда үргэлжэлжэ байгаа дайн байлдаан, гэмтэ ябадалай һүжэрэлгэ ба ажамидаралай хүндэ болоһон ябадал, тэрэшэлэн бүхы орон доторхи бага яһатанай буһалгаалалгын улам үргэдэжэ байһанһаа уламжалан нимэ һанал бодол дэлгэрээ.

Зүүн-Урда Азидахи хёмороон эбэй гуримаар шиидхэгдэхэ ёһотой гэһэн һанал бодол американ олониитын дунда таранхай байна.

Майк Касперак үхөө

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). 15 хоногой урда тээ ондоо хүнэй зүрхэ табюулһан Майк Касперак гэгшэ январиин 21-дэ Станфордско университедэй медицинскэ центртэ наһа бараа. Шуһанайнгаа хоротой болоһонһоо шалтагаалан үхөө гэжэ врачнууд бэгсана.

ЭМХИДХЭХЫ, ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ ҮҮРГЭЕЭ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретарь В. Г. Бирюковой хэhэн тоосоото элидхэлhээ

— Тоосоото үедэ партиин Улаан-Үдын горком өөрынгөө гол анхаралаа райкомуудай, партийна эхин организацинуудай хүтэлбэриие hайжаруулха, коммунистнуудай түрүү үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хандуулhан байна. Тиигэжэ КПСС-эй XXIII съездын, ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэриие амжалтатайгаар дүүргэхэ, Октябриин революциин 50 жэлэй ойе эрхимээр угтаха тэмсэлдэ зоригжуулаа,—гэжэ элидхэлшэ үгэеэ эхилнэ.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ асуудал хүтэлбэриин гол зорилго байгаа, тэрэнэй түлөө предприятинуудай эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ, ниитэ-политическэ болон партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриие арил дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдаа. Экономическа реформые бэелүүлгэ хадаа нэн түрүүлэн ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ, тэрэниие улам нарижуулха, ажалые эрдэм ухаанай ёhоор эрхилхэ хүдэлмэриhөө эхилhэн.

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ асуудалнууд партиин горкомой, пленумэй, бюрогой үзэмжэдэ табигдаhан байна. Ажалые эрдэм ухаанай ёhоор эрхилхэ, ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ асуудалнуудаар конференцинууд үнгэргэгдэhэн, экономическа шэнжэлгын болон түсэблэлгын ниитын бюронуудые хүтэлбэрилэгшэдтэй хүдэлмэри ябуулагдаhан байха юм.

Мүнөө үедэ город дотор 156 цех, 450 бригада болон участогууд, 23 автоколонно ажахын тоосоондо оронхой. Промышленна, транспорт болон барилгын 71 предприятида экономическа шэнжэлгын 104 бюро байгуулагданхай. Хоёр жэлэй туршада эмхидхэлэй-техническэ 15.7 мянган хэмжээ ябуулганууд, уралан нарижуулгын дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэбэ. Тэрэнэй экономическа үрэ дүнгынь 12 миллион түхэригэй сэнтэй.

Элидхэлшэ саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлтэ дээрэ тогтоно. Табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэб 1967 оной декабриин 18-да дүүргэгдээ, 1966 онойхитой жэшэбэл, үнгэрэгшэ жэлдэ үйлэдбэриин хэмжээн 17 процент, ажалай бүтээсэ 12 процент дээшэлhэн байна. Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда орожо хүдэлhэн предприятинуудай технико-экономическа үрэ дүнгүүдые тоо, баримтануудаар гэршэлэн элидхэлшэ харуулба. Тиихэтээ хамта гээгдэжэ ябаhан предприятинууд тухай элидхэлшэ тогтоhон байна.

Предприятинуудай хүдэлмэриин шэнэ неделидэ орожо хүдэлhэнтэй дашарамдуулан, ажалшадые hайнаар амаруулха, hургаха асуудалнуудта, мүн тэрэшэлэн үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые, түхеэрэлгэнүүдые гүйсэд дүүрэн ашаглаха асуудалда анхаралаа хандуулба.

Барилгые хүтэлбэрилхэ асуудал тушаа тогтохо зуураа, элидхэлшэ партиин горкомой тоосоото үедэ ябуулhан хүдэлмэриие тодорхойгоор харуулба. Капитальна hомололгые дүүрэн хэрэглэхэ, экономическа хүдэлмэри hайжаруулха, барилгые оньhожоруулха ба индустриализацилха, кадрнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриие hайжаруулха асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулhан байна. Элэ асуудалнууд КПСС-эй горкомой бюрогой заседани дээрэ нэгэнтэ бэшэ харагдаhан, бодото хэмжээ ябуулганууд хараалагдаhан байна. Тоосоото үедэ капитальна hомололгын хэмжээн 9,5 процентээр ехэ болоо, нёдондоной барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб үлүүлэн дүүргэгдэө.

Барилгын хэрэгые зүбөөр хүтэлбэрилдэг партийна организацинуудай хүдэлмэриие элидхэлшэ элеэр харуулаа, илангаяа авиационно заводой, ЛВРЗ-гэй барилга эрхилдэг эмхинүүд hайнаар хүдэлнэ гэжэ онсо тэмдэглэгдэө. Мүн тэрэшэлэн барилгын шанар тушаа нилээд тогтоhон байха юм. Тиихэтэй хамта барилга дээрэхи дутуу дундануудые элирүүлэн харуулаа, саашадань бэелүүлхэ зорилгонуудые тодорхойлоо.

Ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха, худалдаа наймаанай, медицинскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэриие яажа хүтэлбэрилhэн тухайгаа элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Ажаhуудалай эрилтэ хангаха предприятинуудай материально-техническэ баазые бэхижүүлхэ талаар партиин горком горитой юумэ бүтээгээ. Худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта ажахын реформо бэелүүлхэ хүдэлмэри мүн ябуулагдаhан байна. Тиигэжэ магазин болон столовонууд шэнэ гуримда орожо, экономическа талаараа hайн үрэ дүн харуулаа. 1967 ондо худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд түсэбөө 4.9 миллион түхэригөөр үлүүлжэ шадаа. Гэхэтэй хамта үргэн хэрэгсэлэй эд бараа бүтээн гаргаха асуудал тушаа ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партиин райкомууд ба горком анхаралаа hулаар табяа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэhэн байна. Энэ талаар городой hүнэй комбинат, мяханай комбинат, шэлэй завод, электро-заhабарилгын завод, ЛВРЗ шүүмжэлэлдэ оробо.

— Тоосоото үедэ партийна эхин организацинуудай дайшалхы шадабариие, үүргые дээшэлүүлхэ, партийна хүдэлмэриин онол арга, дүй дүршэлые улам нарижуулха талаар партиин горком хэмжээнүүдые абаhан байна,—гэжэ элидхэлшэ партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри тухай хэлэжэ эхилнэ.

Городской партийна организаци хоёр жэлэй туршада 884 гэшүүнээр олон болоо. Энэ үедэ КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар 640 хүн абтаа. Бюро болон пленумүүд дээрэ ажахыда хабаатай асуудалнууд үсөөнөөр харагдадаг болоо. Тиигэжэ партийна органууд экономикын хүгжэлтын асуудалнуудые гүнзэгыөөр шэнжэлэн үзэхэ, кадрнуудые шэлэн абаха, хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ асуудалда, мүн хиналтада анхаралаа табиха, соёл сурталай хүдэлмэриие hайжаруулха аргатай болоhон байна. Элидхэлшэ элэ хэлэhэнээ партийна олон организацинуудай дүй дүршэлhөө жэшээлэн харуулба.

Городской партийна организацида 418 партийна бүлэг бии. Партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэри тухай асуудал партиин горкомой бюро дээрэ зүбшэгдэн хэлсэгдээ. Тэдэнэрэй олонхинь hайнаар хүдэлнэ, ажахын болон политическэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлжэ шадана. ЛВРЗ-гэй нүхэд Матвеев, Рыжков, Любовников, Иванов, Шевченко болон бусадай хүтэлбэрилдэг бүлэгүүдэй ажал ябуулгые жэшээлэн харуулба.

Гэхэтэй хамта зарим партийна организацинуудай хүдэлмэри hанаhанда хүрэмөөр бэшэ. Кировэй нэрэмжэтэ заводой, Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрикын, архиин болон шэлэй заводуудай, геологическа управлениин партийна организацинууд муугаар хүдэлнэ, болзор соогоо суглаагаа зарланагүй, коммунистнуудай харюусалгы дээшэлүүлхэ тушаа hаналаа табинагүй.

Залуу коммунистнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриин байдал тухай, коммунистнуудые үйлэдбэриин участок болон hалбаринуудта хубаарилан табиха хэрэгэй ямар байhан тухай элидхэлшэ хэлэбэ.

Тоосоото элидхэл дотор партиин горкомой ябуулhан соёл сурталай хүдэлмэри горитой hуури эзэлнэ. Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойдо бэлдэжэ байха үедэ ажалшадай дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэриин арга дүршэл нилээд баяжаа. Политическэ, экономическа, социальна орёо, ехэ зорилгонуудые партиин шиидхэжэ байhан энэ үедэ коммунистнуудай, илангаяа хүтэлбэрилхы тушаалтадай теоретическэ мэдэрэлые дээшэлүүлхэ хэрэг хадаа угаа ехэ удха шанартай байна бшуу. Тиимэhээ элидхэлшэ партийна hуралсал тушаа онсо тогтобо.

Үнгэрhэн hуралсалай жэлэй эсэстэ политическэ эхин hургуулиие олон хүн дүүргэжэ гараhан байна. 4 мянга гаран хүн хоёр жэлэй политhургуулинуудые дүүргэжэ, партийна hуралсалай дунда шатада оруулагдаба. В. И. Ленинэй хүдэлмэринүүдые шудалха семинарта hурагшад нилээд олон болоо. Олон хүн диалектическэ ба историческа материализм, политическэ экономи болон КПСС-эй түүхэ шудална. Марксизм-ленинизмын үдэшын университетэ hурагшад хоёр дахин олошороо. Энэ үеын онсо шухала юумэн гэхэдэ, юрэнхы дунда hургуулинуудта, институт болон техникумүүдтэ заочноор, үдэшэлэн hурадаг коммунистнуудай тоо бүришье hаа олон болоо. Энэ hуралсалай жэлдэ 700 коммунист иимэ hуралсалда абтаhан байна бшуу.

Мүнөө үеын эрхэ байдалай ёhоор пропагандистнуудта ехэ эрилтэ табигдаха ёhотой болоно. Пропагандистнуудай 90 процентнь дээдэ hургуулитай хүнүүд. Тэдэнэй хахадынь пропагандистын хүдэлмэридэ табан жэлhээ дээшэ хүдэлжэ байдаг.

Гэхэтэй хамта коммунистнуудай политическэ hуралсал эмхидхэхэ ба хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ горитой дутагдалнууд ушардаг. Энээнэй гол шалтагаанинь хадаа олон семинар болон hургуулинуудай хэшээлнүүд муугаар үнгэрнэ, партийна организацинууд пропагандистнууд болон hурагшадта багаар эрилтэ табина.

Лекционно пропагандын байдал тушаа тогтохо зуураа, ажалые эрдэмэй ёhоор эрхилхэ, ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ, экономическа реформын гол удхые тайлбарилха асуудалнуудаар предприятинууд дээрэ лекцинүүд үсөөнөөр уншагдана гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Уншагдаhан лекцинүүдэй теоретическэ талань зарим ушарта hула байдаг.

Саашань ажалшадые пролетарска интернационализмын, арадуудай хани барисаанай үг зорилгоор хүмүүжүүлхэ талаар городской партийна организациин хэжэ байhан хүдэлмэри тушаа тогтоhон байна.

Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн бэлэдхэлтэй дашарамдан, олонхи предприятинууд дээрэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри нилээд hайжарhан байна. Ленинэй партиин ветерануудтай, революцида, граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадтай уулзалга хаа хаанагүй эмхидхэгдэhэн байха юм. Гэхэтэй хамта зарим тээгүүр ниитэ-политическэ хүдэлмэри бирагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Энэ дутагдал илангаяа түмэр зүйл бүтээдэг Кировэй нэрэмжэтэ заводто, барилгын эмхи зургаануудта, ТЭЦ-тэ үзэгдэдэг байна. Тэрэшэлэн худалдаа наймаанай, хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангаха предприятинуудта энэ хүдэлмэри хангалтагүй.

Хүдэлмэриин табан үдэртэй, амаралтын хоёр үдэртэй неделидэ ажалшадай ороhон ябадал шэнэ социально-экономическа хэмжээ ябуулга болоно. Тиимэhээ партиин горком ниитэ-политическэ хүдэлмэриие хүн зоной ажаhуудаг, ажалшадай олоороо амардаг газарнуудта үргэнөөр ябуулха гэhэн зорилго партийна эхин организацинуудай, партиин райкомуудай үмэнэ табиhан байна. Энэ хэрэгые КПСС-эй Советскэ райком hайнаар эхилээ. Тиихэдэ нарин сэмбын фабрика, авиационно завод ажалшадай амаралтые hайнаар эмхидхэдэг, зарим тэды дүй дүршэлтэй болоhон байна. Энэ хүдэлмэриие хаа хаанагүй hайжаруулха шухала гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ.

Саашань кадрнуудые шэлэн абаха, хүмүүжүүлхэ асуудалда нүхэр Бирюков элидхэлээ зорюулба. Нёдондо партийна ажахын эдэбхитэдые hургаха түсэб табигдаhан байна. Предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые экономическа эрдэмдэ hургаха тушаа онсо анхарагдаhан байгаа.

Элидхэлшэ нютагай Соведүүдэй, комсомолой болон профсоюзай хүдэлмэриие партийна талаар хүтэлбэрилхэ асуудалнууд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоhон, партиин горкомой, райкомуудай болон партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые тодорхойлhон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Электромашина» заводой партийна организациин XXXIV городской партийна конференцидэ түлөөлhэн делегадууд: (зүүн гарhаа) Э. Ф. Прусиков — слесарь, И. Ф. Мильгунов—парторганизациин секретарь, В. С. Исаков — электрик, Л. А. Савин —токарь. С. Д. Баглых—слесарь, В. И. Донцов—токарь.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

ЭЛИДХЭЛНҮҮД ТУШАА ҮГЭ ХЭЛ[...]

КПСС-эй городской партийна комитетэй ба шалгалтын комиссиин хэhэн тоосоото элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэжэ эхилхэдэ нэн түрүүлэн партиин Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь **Л. В. Антонова** үгэ абана.

Нүхэр Антонова үгынгөө эхиндэ районой промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй ажал хүдэлмэридэ КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1965 он) Пленумэй тогтоолой али зэргын аша үрэ ехэтэйгээр нүлөөлhэн тухай тогтобо. Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда предприятинууд орожо, экономическа үрэ дүн али бодо hайжараа, уралан нарижуулга, ухаалан зохёолго улам дэлгэрнэ, промышленна продукци бүтээн гаргаха түсэбэй дүүргэлтэ улам hайжарна.

Тоосоото үедэ КПСС-эй райком, парторганизацинууд партиин зэргэнүүдые бэхижүүлхэ, коммунистнуудай түрүү үүргэ дээшэлүүлхэ гэжэ ехэ оролдолго гаргаhан байна. Үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ байhан табан коммунист бүхэнэй нэгэниинь коммунис ажалай ударник болонхой. Партийна суглаанууд дээрэ, партбюрогой заседанинууд дээрэ коммунистнууд ажал хэрэг тушаагаа холо тоосожо байдаг гуримтай болоо. Гадна комсомолой дунда хүдэлдэг коммунистнууд hүүлэй үедэ нилээд олон болоhон жэшээтэй. Партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл согсологдоно.

Гэхэтэй хамта үгэ хэлэгшэ партиин горкомой хүдэлмэри тухай тогтохо зуураа, хэдэн ажаглалтануудые хэhэн байна. Мүнөө промышленна предприятинууд болон барилгын эмхинүүдтэ хүдэлдэг экономистнуудай олонхинь дүй дүршэлөөр ехэшье hаа, эрдэм багатай хүнүүд. Тиимэhээ тэдэнэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ зорилгоор город дотороо hуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэй болоо. Энэ хүдэлмэри мүнөө ехэ хангалтагүй байна гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. КПСС-эй горкомой таhагууд партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл согсолжо, бүгэдэнэй хэрэг болгохо гэжэ оролдоногүй, харин тиихэдэ инструкторнууд партийна организацинуудаар тон үсөөн ябана гэжэ нүхэр Антонова шүүмжэлнэ.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, нүхэр Антонова хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хэрэглэмжые хангадаг эмхи зургаануудай болон министерствын хүдэлмэриие эрид hайжаруулха асуудалда анхаралаа онсо хандуулба. Мүнөө ажалшадай неделидээ хоёр үдэр амардаг болоод байхада, тэдэнэй амаралтые зүбөөр, аша туhатайгаар үнгэргэхэ хэрэг эмхидхэлгэ ямаршье түсэб хараагүйгөөр хэгдэнэ гэжэ хэлэбэ.

Улаан-Үдын локомотивна депогой машинист, СССР-эй Верховно Соведэй депутат **Ф. Т. Пономарев** үгэ хэлэхэ зуураа, депогой ажалшадай габшагай хүдэлмэри тушаа тогтобо. Социалис мүрысөө ударидаха талаар партийна организациин эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэриие тодорхойлон харуулба. Тэрэ ажал ябуулгань hайн үрэ дүн харуулаа. Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эрхим амжалта туйлаhанайнгаа түлөө энэ түрүү коллектив КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, Верховно Соведэй Президиумэй, облпрофсоведэй дурасхаалта тугаар шагнагдаhан, СССР-эй Зам харилсаанай министерствын Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэhэн байна.

— Депутат хүн байhан тулада мини намда hунгагшадhаа мэдүүлгэ, гомдолнууд ходол орожо байдаг. Тэдэнэй 90 процентнь байра байдалай, үхибүүдэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин асуудалаар хандадаг байна. Тэдэнэй гомдохоньшье олонхи ушарта зүб. Юуб гэхэдэ, hүүлэй үедэ Железнодорожно районой дэбисхэр дээрэ нэгэшье саад гү, али ясли баригдаагүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Тиихэдэ ажалшадhаа ороhон гомдол болон мэдүүлгэнүүдые харалгада албан хойрогоор, ёhын тэдысэ хандадаг ябадал үшөөл үзэгдэhөөр. Иимэ байдалтай партиин горком шангаар тэмсэхэ ёhотой hэн,—гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

— Үнгэрэгшэ жэлэй ноябриин 15-да манай партийна эхин организациин тоосоото hунгалтын суглаан болоо hэн. Тэрэ суглаан дээрэ нилээд шүүмжэлэл болоо. Илангаяа ажалай журам hайжаруулха асуудалда гол анхарал хандуулагдаа. Манай предприяти түрүү гэжэ тоологдодогшье hаа, баhал hаад тойбо ушаруулагшад бии ха юм даа. Суглаан дээрэ хэгдэhэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые хүсэндэнь хүргэхэ зорилгоор тусхай хэмжээ ябуулга табигдаа. Тэдэнээ бэелүүлжэ байнаабди. Тээсгэн партийна нэмэл суглаа зарлажа, ажалай социалис журам hайжаруулха тухай асуудал үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ,—гэжэ Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна № 2 предприятиин шофёр **И. А. Кушнарев** тэмдэглэhэн байна.

Тиихэтээ хамта авто-ажахын хүдэлмэридэ hаад ушаруулдаг зүйлнүүд тушаа горитой шүүмжэлэл хэбэ. Жэшээнь, хүдэлмэриин табан үдэртэй неделидэ ороhонhоо хойшо ашаа шэрүүлэгшэд ашаа тээхэ, буулгаха хүдэлмэри тон муугаар эмхидхэнэ. Иимэ ушар илангаяа субботын, воскресениин үдэрнүүдтэ үлэмжэ тохёолдоно. Автомашинанууд миин ашаатаяа гү, али хооhоор үни удаан байжа, манай предприятида ехэ хохидол үзүүлнэ гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. Гадна хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүндэ хүшэр хүдэлмэри хангалтагүйгөөр оньhожоруулагдана. Таряа хуряалга, тушаалгын үедэ олоороо хүдөө ошодог hэн тулада энэ байдалые hайн мэдэнэб гэжэ нүхэр Кушнарев хөөрэнэ. Тиихэдэ хүдөө ябуулхадаа, маниие иишэ тиишэнь үсөө үсөөнөөр, хаhа сагhаань эртүүр эльгээнэ. Тиимэhээ шофернуудай хүдэлмэриие манай хүтэлбэриин зүгhөө хинахань тон бэрхэтэй.

Предприятинуудай үйлэдбэриин хүсэ шадалые гүйсэд дүүрэн ашаглаха, шэнээр баригдаhан предприятинуудые түргөөр дууhаха асуудалнууд тушаа городской арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ **Д. В. Кочетов** үгэеэ зорюулба. Хотын олохон предприяти өөhэдынгөө арга шадалые дууhан хэрэглэжэ шаданагүй. Жэшээнь, шэлэй завод утаhан шэл гаргаха цех бариhан юм. Теэд тэрэнь 16 hарын туршада ашаглагдаагүй. Тиигэн байтараа оройдоо иимэ продукци гаргахаяа болихо хэбэртэй болоно. Иимэ болоод байхадаа тэрэ ехэ түхеэрэлгые хэрэглэхэ тушаа заводой дирекци, партком ямаршье хэмжээ мүнөө болотороо абаагүй байhаар. Иимэ баримтанууд бусад предприятинууд дээрэ баhал дайралдана. Ноохо угаадаг фабрикые 9 жэлэй туршада барябди. Теэд мүнөөшье хүсэндөө ороодүй юумэн эндэ олон. Эндэ проектын ёhоор үшөө 1,2 миллион түхэригэй барилга хэгдэхэ зэргэтэй.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, нүхэр Кочетов барилгын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тушаа мүн тогтобо. Хотын олон предприятинууд шэнэдхэн хубилгагдаха ёhотой юм. Энэ хэрэгтэ мүнгэншье нилээд hомологдонхой. Гэбэшье барилгын эмхинүүдэй, илангаяа промышленна барилга хэдэг барилга-хабсаралгын 7-дохи управлени энэ хүдэлмэриие угаа хангалтагүйгөөр бүтээнэ. Тус эмхи нэгэ жэгдээр хүдэлнэгүй. Партиин горком хадаа барилгын эмхинүүдэй хүдэлмэриие hайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые абаха ёhотой байгаа. Мүн тиихэдэ түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд үнэндөө хаанашье хүрэнэгүй. Энээн тушаа мүн лэ хэмжээ абахаар болоо гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Барилга бодхоохо хэрэгые амжалтатай hайнаар бүтээхэ ябадалда барилгын материалнуудые гаргадаг предприятинуудай үүргэ угаа ехэ. Энээн тушаа Улаан-Үдын хирпиисын заводой директор **В. Б. Иванов** өөрынгөө үгые зорюулба. Тус предприяти анхан холо гээгдэжэ ябадаг, гарзада ородог байhан. Харин hүүлэй үедэ тэрэнэй технико-экономическа үрэ дүн нилээд hайжараа. 1967 ондо 187 мянган түхэригэй олзо оруулжа шадаа. Үшөөл hайнаар хүдэлхэ арга боломжонууд бии. Гэбэшье тэдэ арга боломжонууд хүсэндөө ороногүй. Заводые шэнэдхэн заhабарилха хүдэлмэри угаа унжагайрна. Хирпиисэ сохилгодо ородог шабар асарха транспорт ходо таhалдуулна. Буряадай барилгын управлениин эмхи зургаанууд бэлэн болоhон хирпиисэ саг соонь абажа үгэнэгүй. Элэ бүгэдэ зүйлнүүд заводой хүдэлмэридэ муугаар нүлөөлнэ гэжэ нүхэр Иванов хэлэбэ.

Үгынгөө эсэстэ нүхэр Иванов хүдэлмэрилэгшэдые байраар хангаха хэрэгэй тулюур байhан тушаа тогтобо. Байра байдалаар ядуу байhанhаамнай боложо, хүдэлмэришэд удаан тогтожо үгэнэгүй. Иимэ байдалтайемнай мэдэжэ байгаад, городской Соведэй гүйсэдком манда нэгэшье комнато, квартира үгэнэгүй. Саашадаа энээниие анхархые гүйбэ.

Барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын экскаваторщик **М. И. Усаров** энэ эмхиин партийна организациин хүдэлмэри тухай, тэрэнэй эмхидхэхы, элсүүлхы үүргэ тухай дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Энэ зуугаад шахуу коммунистнууд хүдэлнэ, тэдэнэр участок, бригада бүхэндэ зүбөөр хубаагданхай. Хүдэлhэн газартаа жэшээ харуулан, түрүү зэргэдэ ябадаг. Зүгөөр барилгын олон газарта бэе бэеhээ холо хүдэлдэг дээрэhээ тиимэ организациие хүтэлбэрилхэ гэшэ гайтай болодог. Тэрэ мүртөө парторганизациин секретарь сүлөөлэгдэhэн хүн бэшэ ха юм.

Манай поезд түсэб дүүргэжэ огто ядахагүй. Хараалhан зорилгоёо ядамаргүй бэелүүлхэбди. Энээндэ hанаагаа зобоногүйбди. Тиимэhээ мүнөө партийна организаци хадаа гол анхаралаа шанар hайжаруулгада хандуулна. Партбюрогой дэргэдэ хүдэлмэриин шанар шалгадаг ниитын комисси хүдэлжэ байдаг. Тэрэ комисси ехэ хүдэлмэри бүтээнэ. Иимэ оролдолго хиидэ hаладаггүй. Манай коллективэй бүтээhэн барилга «дүрбэ», «таба» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада абтадаг. Энэ үрэ дүн туйлалгада ажахын тоосоо нэбтэрүүлгэ угаа hайнаар нүлөөлнэ. Мүнөө 20 бригада иимэ гуримаар хүдэлнэ,—гэжэ нүхэр Уваров мэдүүлнэ.

Партиин горком партийна организацинуудай үүргэ дээшэлүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулаа, коммунистнуудай үмэнэ тоосодог болонхой. Энэнь hайн гээшэ. Гэбэшье дутагдалнууд үшөөл бии. Юуб гэхэдэ, партиин горкомой хүдэлмэрилэгшэд барилга дээгүүр хаа-яахан ябадаг, тиихэлээрээ болото туhаламжань багадана ха юм. Гадна ажалшадай амаралта эмхидхэхэ хэрэгтэ анхарал hуладана. hургуулиин шабинар тушаа мүн лэ hаналаа табихаар байгаа. Манай райондо пионернүүдэй байшан үгы бшуу. Энэ ехэ дутагдал. Элэ бүгэдэн тушаа анхаралаа заатагүй хандуулхыень шэнэ hунгагдаха горкомдо үгэ хэлэгшэ ехэтэ найдаба.

КПСС-эй горкомой штатнабэшэ барилгын таhагай тоосоото үедэ ямар хүдэлмэри хэhэн тухай «Сантехмонтаж» управлениин начальник **Н. А. Паршин** үгэеэ зорюулба. Тиихэдээ саашадаа город дотор томо панелеэр, хабсаргагдамал хэрэгсэлнүүдээр барилга ехээр хэдэг болохо асуудалда анхаралаа хандуулха шухала байhан тушаа тэмдэглэбэ. Мүнөө соёл-гэгээрэлэй, ажаhуудалай, үхибүүдэй эмхи зургаануудай, hургуулинуудай байшангуудые томо, хабсаргагдамал хэрэгсэлнүүдээр барибал, али зэргын hайн байгааб. Энэ талаар арга боломжошье бии. Зүгөөр түсэблэлгэ дээрэхи дутагдалhаа, «Буржелезобетон» нэгэдэл ба республикын барилгын управлени хоёрой хоорондоо үгээ ойлголсодоггүйhөө боложо, энэ шухала хэрэг болотоор шиидхэгдэнэгүй гэжэ үгэ хэлэгшэ тодорхойлно.

— Барилгашадай хэрэг үйлые, тэдэнэй түрүү дүршэлые ниитэ олондо хөөрэжэ, ойлгуулжа үгэхэ ябадалда дутагдал бии. Радио, телевидени, хэблэл hанаhанда хүрэмөөр барилгашадай хүдэлмэриие харуулнагүй. Малшад, хонишод тухай яhала бэшэнэ, харуулна. Харин барилгашад тушаа юундэшьеб материалнууд тон хомор,—гэжэ нүхэр Паршин ажаглалта хэбэ.

Электрын ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй амжалта, тэдэнэй хүдэлмэриин үрэ дүн тухай «Бурятэнергиин» эрхилэгшэ **С. А. Мельников** хөөрэбэ. Тиихэ зуураа городой электросетиие хүтэлбэрилхэ тусхай эмхи зургаан аргагүй хэрэгтэй болоо гэжэ тэрэ дурадхал оруулhан байна.

Конференци дээрэ соёл сурталай, гэгээрэл болбосоролой хүдэлмэриин мүнөөнэй байдал болон саашанхи зорилгонууд тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадтахи филиалай ниитын эрдэмэй институдай директор **Д. Д. Лубсанов** тус филиалай, тэрэнэй эрдэмтэдэй хүдэлмэри, амжалта тухай, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтобо. hүүлэй үедэ филиалай эрдэмтэд ехэ ехэ научна хүдэлмэри хэблэн гаргана, ороной эрдэм-шэнжэлгын томо томо центрнүүдтэй холбоо барисаагаа нилээд бэхижүүлнэ, республикын, хотын ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хандана гэжэ тэмдэглэбэ.

Тиихэтээ хамта тус филиал научна хүдэлмэрилэгшэдөөр, научна баазаар дутаддана, эрдэмтэдэй шэнжэлhэн аша туhатай дурадхалнууд зарим ушарта дэмжэгдэнэгүй, зарим эрдэмтэд парти, правительствын үзүүлhэн энэ ехэ анхаралда hүрэхэй hайнаар харюулнагүй гэжэ хэлэбэ. Тиихэдээ эрдэмтэ нүхэр Цыбиковэй хэhэн алдуу тушаа онсо тогтоhон байна. Энэ ушарhаа филиалай эрдэмтэд шухала тобшолол хээ гэжэ мэдүүлбэ.

Улаан-Үдэдэмнай филиал нээгдээ, дүрбэн ехэ институт хүдэлнэ. Эрдэм шэнжэлхэ арга боломжо угаа ехэ болоо. Энээнтэй дашарамдуулан, партиин горкомдо дээдэ hургуулинуудай ба эрдэм наукын таhаг бии болгохо шухала болоо гэжэ тэрэ дурадхал оруулба.

Буряадай уран зохёолшодой холбооной партийна организациин секретарь, урданай уран зохёолшо **Н. Г. Балдано** трибунада гарана. Нүхэр Балдано Буряадай уран зохёолшодой hүүлэй хоёр жэлэй туршада туйлаhан амжалтанууд тухай тогтобо. Хэдэн шэнэ романууд, пьесэнүүд, поэмэнүүд, шүлэгүүдэй согсолборинууд хэблэгдэн гаргагдаа. Олонхи уран зохёолшод hайн, удхаараа гүнзэгы зохёолнуудые бүтээнэ, бүтээхэ түсэбынгөшье ехэ. Гадна уран зохёолшод уншагшадтаа холбоо барисаагаа бэхижүүлнэ. Кабанскын, Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын аймагуудта, Октябрьска райондо болоhон неделинүүд,
бусад уулзалганууд ур
дой ажал ябуулгада hа
лөө. Уран зохёол бэшэ
тэ, залуу зохёолшодто
үзүүлхэ хэрэг нилээд
жэ үгэ хэлэгшэ мэдүүл

Тиихэтээ хамта
ангиин хэрэг үйлые х
хатай зохёолнууд хо
Публицистикэ, үхибүүд
хёол, очерк гээгдэhэн
жэ мэдэрнэ. Элэ ду
усадхаха зорилгоор ур
дой холбооной правлен
организаци хэмжээнүү
гэжэ тэрэ хэлэбэ.

— Нүхэд, үхибүүд
сагта коммунизм байгуу
хай, манай халаан ту
Энэ манай шиидхэхэ
асуудал,—гэжэ городой
гуулиин директор Е. М
үгэеэ эхилнэ.

Нүхэр Меркушева б
лэдхэл hайжаруулха
Ушарынь халаа шэнэ
орохо сагта энэ угаа ү
Зүгөөр хотодомнай ба
гэжэл дээшэлүүлхэ хэ
методическа центр үгы
шын байшан гэжэ б
мнай ахирхан байдал
кабинетнэ гуримаар э
болонобди. Тиигэн гэха
нуудай материально-те
за тон хилбар байдалта
гуулинууд хоёр халаа

hургуулинуудые ш
предприяти болон эмхи
ламжа хангалтагүй. Эн
ветскэ районой шефүүд
харал hулатай. Хэрбээ
дэй даадаhан hургуулиин
но-техническэ баазые
саха гэжэ оролдоо hа
шэнэ программада орол
hайнаар бүтэхэ бэлэй.

— Арадай гэгээрэл
хүнүүдэй, ниитын эм
баадаха хэрэг. Тэдэнэр
үетэниие хүмүүжүүлхэ
эдэбхитэйгээр хабаадал
тай. Тэрэ хабаадалгые
ганууд, партийна эхин
нууд толгойлхо болоно
рэлхидэй дунда энэ ху
лаар ябуулагдана. hу
hалха комиссинуудай
харагданагүй. Советскэ
гэдэй 8 комнато бии
гурбаниинь лэ хүдэлн
тоодо орохоhоо бэшэ
Энэ хэрэгтэ комсомол
нагүй,—гэжэ нүхэр
шүүмжэлбэ.

hуралсалай, залуу
мүүжүүлхэ асуудалда
риин технологическа и
ректор **Д. Ш. Фролов**
ба. Тус институтда 6
хүнүүд мүнөө hуража
нэй 4 мянга шахуунь
заочно отделенинүүдтэ
то hуралсалай жэлдэ
тоо 8000 шахуу болох

Тиихэтээ хамта н
заочноор, мүн үдэшэ hу
тэ предприяти, эмхи
зарим хүтэлбэрилэгшэд
нагүй гэбэ. Иимэ
бүри туhалжа байхын
нэгэн тэдэнэй hурахад
бэг ушаруулна. Жэшэ
ровкодо ябуулна, х
табинагүй. Ээлжээтэ
хабсаргахаяа hанана.
дутагдалнуудта эсэс т
гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Түсэблэлгын, эконом
шуулгын шэнэ гуримд
тияа оруулха бэлэдхэл
организацинуудай яа
байhан тушаа Улаан-Ү
онно заводой парткомо
Г. Д. Бондаренко, ло
заhабарилгын заводой
секретарь **М. Е. Тугутов**

Шэнэ гуримда орож
тулада авиазаводой па
эхин организацинууд
нилээд хүдэлмэри
байна. Илангаяа хүтэлб
нуудай, бүридхэл дээрэ
экономическа бэлэдхэл
талаар олон хэмжээнүү
дээ. Энэ хэрэг партком
дороо абаhан байна. Ш
орохын урда тээ 15 жэ
риин үрэ дүнгые шэнж
ашаглагдадаггүй үйлэд
нуудые элирхэйлжэ,
далдаха хэмжээн абтаа
гын жаса байгуулха ар

— Партиин горком
олон тогтоолнуудые аб
Теэд тэдэнэй олонхи
дэдэггүй. Тэдэнэй дүү
ноhоо хиналтын hула
ушар элирхэйлнэ. Гадн
рээ дүүргэгдэжэ боло
материальна талаар
тогтоолнууд абтадаг, то
гаа урда тээ партийна
нуудай hанамжа тод
зүбшэдэггүйнь гэмшэлт
хэр Тугутов үгэ соо
на.

Элидхэл зүбшэн хэлс
ской Соведэй гүйсэдхэ
түрүүлэгшэ **А. С. Сыр**
эй городской комитет
секретарь **В. М. Леонов,**
ба хаагша **П. П. Федор**
лэhэн байна.

Конференциин эсэст
комой нэгэдэхи секретар
догсев дэлгэрэнгы үгэ

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ШЭНЭ СОМСОВЕТ

...н адагай буряадууд ан-...шо баг-суг һуудагшье ...ыртын сомоной зүблэл-...дааг бэлэй. Ямар нэгэн ...гэ саарһанай түлөө эгэ-...аархин хорёод модондо Үльдэргэ тээшэ галгиюул-...ай болодог һэн. Үшөө түб ...дэрэ ажаһуудаг һаа һайн. Харин Маарагта, Хангиг...шадта бүришье бэрхэтэй ...алдаха: мал ажалаа һам-...аар дүшөөд модоной зай ...ошоод, заримандаа хоо-...схаха ушартай болохо.

...оо нютагай зон өөһэдын ...й болохо асуудал гаргадаг ...н. Тэрэ эрилтэнь хүсэл-...нэ жэлэй эхинһээ Эгэ-...гай сомоной зүблэл эм-...бэ. Тиигэжэ Үльдэргын ...ёр тээшээ таһаржа, түд ...арбан табаад депута-...аар ажалаа үргэлжэлүүл-...бо.

...н Эгэтын адагаймнай ...зүблэлэй түрүүшын эм-...й сесси боложо, саг үр-... гурбан комисси (хүдөө ..., соёлой ба ажаһуудалай, ...н болон худалдаа-най-... байгуулжа, саашанхи хү-...нгөө зорилгонуудые ба-...и.

Эгэтын адагай сомон зүблэлэй мэдэлдэ хоёр тосхон оролсоно: «Победа» колхозой түб һуурин —Эгэтын адаг, ой модо бэлэдхэ-дэг ажалшадай һуудаг шэнэ тосхон—Тужа.

Депутадууд гээшэ арадай зарасанар мүн гэжэ үнинэй мэдээжэ. Тиимэһээ тэдэнэр зоной талые барижа, тэдэнэй ажаһуудалай улам һайжархын түлөө тэмсэхэ уялгатай.

Совет засагай хуули ёһые зүбөөр сахилгые, арад зоной алибаа эрилтэ хангалгые сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй хүдэлмэрилэгшэд харааһаа алдаха ёһогүй. Гэхэтэй хамта ниитын жаяг зарһам эбдэгшэдтэй эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ гээшэ манай зорилго.

Мүнөө үедэ хүдөөгэй ажахынуудта үбэлэй халуун хүдэлмэриин хаһа ерэбэ. Түл абаха, хониной хурьгалха үе эхилбэ бшуу. Энэ үедэ худалдаа наймаанай эмхинүүд малшадые ажабайдалай хэрэгсэлээр хэр хангана гэжэ бидэ ходо шалганабди.

Эгэтын адагта һаяар шэнэ магазин нээгдэхэ. Гадна холын малшадые хангаха зорилготой тусхай автолавка бии.

Хангира гэжэ газарта зуугаад малшад хүдэлдэг. Тэндэ нүүдэл кино гаргаха, лекци уншаха клуб бии. Тэрэнь яһала ашаглагдана гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Теэд тэндэ фельдшерэй пункт нээгдэхэ асуудал табигданхай. Юундэб гэхэдэ, аяар Хангираһаа малшад артелиингээ түб һууринда зорюута ерэжэ, эмшэндэ бэеэ үзүүлхэ баатай болоно ха юм. Хэрбээ фельдшерэй пунктын бии һаа, бага зэргын хэжэг ханяаданай хүрэхэдэ, байра дээрээ медицинын туһаламжа абаха бэлэй. Аймгүйсэдком болон тэрэнэй элүүрые хамгаалгын таһаг тус асуудалые бүтэхэ тээшэнь шиидхэхэ гээбы гэжэ малшад найдажа байдаг.

Мүнөө сомонойнгоо Соведэй газар дээрэ шэнэ жэлэй бүридхэл хэжэ дүүргэхэ болообди. Тиигээд лэ ажалаа сэхэ эхилхэ з... ... бди даа. Нютагаархимнай өөһэдтөө сомоной Соведтэй болоһондоо баяртайнууд. Тиимэл хадань, һунгагшадайнгаа найдабари харюулхын түлөө хамсыгаа шамажа хүдэлхэ уялгатайбди.

Б-Ж. ГОНЧИКОВ,
Эгэтын адагай сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

Ярууна.

НАЙДУУЛХАДАА ГОЁ ААД...

Үбэлэй янгинама хүйтэнэй шангарха тума хүдөөгэйхидэй ажал хүдэлмэри улам хүшэр, харюусалга ехэтэйшье болодог бшуу. Хони, малаа дааруулангүй, тобир тарганаар ондо оруулхые оролдохоһоо гадна, ажалша бэрхэ зон өөһэдөө алишье талаараа хүсэд хангагданги байха дуратай даа. Дуратай байнгүй яахаб. Хонишод, малшад гээшэмнай үглөөнэй харанхыһаа үдэшын харанхы болотор ажал дээрээ тухашаржа байдаг зон гэжэ ойлгохо хэрэггүй. Эсэхые мэдэнгүй хүдэлбэшье һаа, сүлөөтэй сагаа тон зүбөөр үнгэргэхэ, гэртээшье хүн шэнги амарха ёһотой бшуу.

Энэ асуудал мүнөө хүдөөгэйхидэй эгээн шухала асуудал болоно гээшэ. Теэд энэ шухала асуудал хайшан гэжэ бэелүүлэгдэнэб? Энэ талаар ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа ёһотоор хандуулна гү?...

Жэшээнь, Хурамхаанай совхоз аймаг дотороо томо ажахынуудай нэгэн юм. Ушар тиимэһээ олонхи зониинь холын хүдөө гүүртэ, заимха, отаранууд дээгүүр хүдэлжэ байдаг. Совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, отделенинүүдые эрхилэгшэдэй зарим тэды найдуулгаһаа абаад үзэхэдэ, тус совхозой хонишод, малшад алишье талаараа яһала гэмгүйгөөр хангагданхай гэжэ тухайлмаар.

Сахули нютаг тус ажахын хоёрдохи отделениин түб һуурин. Өөрын дунда һургуулитай. Клубынь газаа, досоогүй яһала гэмгүйгөөр шэмэглэн гоёогдонхой, үдэшэ бүри тоонной нютагайхид шэнэ һонин кинофильм харадаг, олонхи элэбхидэд байд гээд лэ концерт зохёон табидаг, удха түгэлдэр лекци шагнадаг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байна.

Соёл культурынгаа гуламтын дүлые улам хүсэтэйгөөр бадаруулхын тула Сахулиин клубые даагша Т. И. Городецкая горитойхон юумэ хэнэ. Клубай дэргэдэ совет эмхидхээд, хүн бүхэнэйнь хэхэ даабариие тусхайлан үгэһэн байна. Ээлжээтэ концертынгээ программые бултааран найруулан зохёохоһоо гадна, нютагай темэдэ тааруу шог ёгто үгүүлэлнүүдые хабсаруулдагынь һайшаалтай, сугларагшадай зүрхэ сэльхэл хүдэлгэхэ юм. Нүхэр Городецкая гансашье нютагай интеллигенциие хабаадуулхые оролдоногүй, харин совхозой хүдэлмэришэдые олоор хабаадуулна. Нёдондо арбадахиие дүүргэһэн комсомолшууд Анатолий Лухнев (отделениин комсомолой организациин секретарь), Валерий Любовников, Вера Колмакова, Валентина Скосырская ба олон бусад клубай ажалда элэбхитэйгээр хабаадана.

Энэнь энэшье гэлэй. Харин отделениин заимханууд, отаранууд болон гүүртэнүүдээр ябаад, ажалша зоной һуудал байдалтай танилсаад үзэхэдэ, тад ондоо байдал үзэгдэнэ. Һара, жэлээрээ кинофильм ба концерт хараагүй гү, али газетэ ба журнал уншаагүй хүнүүд үшөө дайралдаһаар. «Юундэ ошоногүйбта?» гэжэ асуухада: «Тэрэ холын газарта ябагаар хайшан гэжэ ошохобта? Хүйтэн бшуу» гэжэ харюусаха юм. Тон иимэрхүү харюу эмшэд, библиотекарь, киномеханик, агитатор болон соёлшод гэгшэдһээ лаб дууламаар.

Юундэ элэнэр иигэжэ харюусанаб, али миин лэ шалтаглана гү? Үгы даа. Соёлшодой ажал хүдэлмэридэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд үнэхөөрөөшье хайхарамжагүйгөөр хандана гээшэ. «Энээниие үгэхэбди, заатагүй туһалхабди» гээд найдуулхадаа бэрхэ аад, харин мяха, һү, тоһо үйлэдбэрилжэ байһан хүнүүднай хайшан гэжэ байнаб, сүлөөтэй сагаа юу хэжэ үнгэргэнэб гэжэ заримдаа һанаата болоногүй.

Тус отделениин шубуунай фермынхидтэй хөөрэлдэхэдэ, һуудал байдалтайнь дүтөөр танилсаад үзэхэдэ, тиигэжэшье һайрхахаар юумэн үгы шахуу. Өөрын электригтэй юм. Теэд галынь носоходоо носоод, үгыдөө үгы байдаг. Ушар тиимэһээ шубуушад харанхыгаар хүдэлхэ ушартай болоно. Тиихэдэ шубуул сүүлхэдээ 16 час тухай һаруул газарта байха ёһотой бшуу. Галайнгаа аоайл гэжэ носохоло, шубуушад радио шагнадаг юм ха. Мүүнь гэхэдэ, соёлшод, эмшэд иишэ огто ерэдэггүй. Угайдхалаа ёһотой зүбшэл, нүхэр ёһоной туһа хүргэхэ зоотехнигэй ерэдэггүйнь бүришье гайхалтай. Ном, журнал, газетэнүүдые үхибүүдынь һургуулиһаа ерэхэдээ асардаг, гэртэхинээ баясуулдаг байна. Үхибүүд гэртэхинээ баясуулаашье гэлэй. Харин үхибүүдэй һуралсалдаа хэрэглэхэ дэбтэр, бэхэ, гуурһан, карандаш гэхэ мэтын хэрэгсэлнүүд энэдэхи магазинуудта угаа хомор байдаг. Тиимэһээ Улаан-Үдэһөө захижа асаруулха баатай болоно.

— Иигэд гээд лэ байнабди даа. Хилээмэн гээшэмнай саг үргэлжэ таһалдахаа һанана. Автолавкамнай иишэ ябахаа болёо юм гү даа. Оройдоо мэдэхын аргагүй. Хилээмэ ябахын тула Шаманка нютаг харайлгаха болонобди. Теэд сүлөө сагшье заримдаа олдоногүй. Ажал дээрээ үмдэхэ тусхай хубсаһа абаагүй байһаар дүрбэн жэл болообди,—гэжэ Галлингын хониной отарын ахалагша хонишон Гонгор Дугаров гомдонги хөөрөө бэлэй.

Отара, гүүртэ, заимха бүхэнэй улаан булангууд үни хада урлан шэмэглэгдэһэн байна. Теэд энэнь мүнөө хуушаршоо, үе сагайнгаа эрилтэдэ зарим лозунг, плакатуудынь удхынгаа талаар таараналгүй. Хүндэлэлэй самбар, ханын газетэ гэгшэдынь шэнэлэглэхэ болоһоор үнинэй.

Жэшээнь, совхозой гурбадахи отделениин заимханууд бэе бэедээ дүтэ байдаг. Гэбэшье малшад, хонишод кинофильмын табигдаха үдэрые мэдэнгүй хооһон һаладаг байна. Отделениинь түб болохо Унэгэтэй нютагайхид кинофильм харахынь харадагшье һаа, нэгэ үдэшэ хоёр-гурбан фильм дабхасуулан харадагынь гайхалтай. Юундэ? Киномеханигынь график гээшые тоодоггүй, өөрынгөө дураар аашалдаг юм ха. Һарадаа гурба дахин заимхануудта гараха аад, бүри гарадаггүй байна. «Мориндом үбһэ үгүүлнэгүй. Тиимэһээ морёо турааха ёһогүй бшууб» гэжэ шалтагаалдаг юм.

Оройдоо нэгэ хоногой туршада ямар тиимэ ехэ үбһэн гарзалха бэлэй. Энэ мэтын жэжэ асуудалнуудые бригадирнууд ябадал дундаа шиидхээдхихэ аад. «совхозой бухгалтериһээ гү, али отделениие эрхилэгшэһээ үнэмшэлгэ саарһа асарагты» гэжэ байгаад нобшорхонь бүришье гайхалтай.

Турлаак, Мургун гэһэн заимхын хонишод мүн тиимэрхүү байдалтай. Зарим газартань бани баригдаагүй байһаар. Заримадынь банитайшье һаа, түлихэ, уһа халааха сүлөө саг үгыһөө боложо гү, али тусхай хүнэй табигдаагүйһөө һара, жэлээрээ бэеэ угааха аргагүй ябаха юм. Холын заимхануудта хонишод, малшад үхибүүдээрээ сугтаа байна бшуу.

Мургун гэжэ отара дээрэ хорёод үрхэтэ айл байдаг. Ехэ-Нугалашье мүн баһа тэды айл бии юм ха. Теэд эндэмнай худалдаа наймаанай асуудал мүнөөшье болотор хүсэд шиидхэгдээгүй, унжагайржа байһан зандаа. Ори гансахан магазин соо обоо онги, һалан байдал үзэгдэнэ. Еһын тэдысэ түлигдэдэг пеэшэниинь эбдэрхэй, буурал сагаан утаан миин лэ магазин соогуурнь ууралтажа байха юм. Шоныи хүдэмэ хүйтэн магазин ганса нэгэ нээгдэдэг, мүртэй юумэншье байдаггүй, асарагдадаггүй. Илангаяа үхибүүдэй хубсаһан дутална. Хонишод һүүлэй үедэ һайн шанартай талха абанагүй.

— Манай Үнэгэтэйдэ һаядаа медпункт нээгдэхэ юм. Мүүнь гэхэдэ, автолавка ябанагүй. Урдань саг үргэлжэ ябагша һэн. Үнөөхи Вернадский (автолавкые даагша) гэгшые сагһаа урид дан лэ хэтэрүүгээр магтаад, грамота барюулагдаа хаш. Мүнөө тэрэмнай оройдоо хүнэй хэлэһые тоохоо болёод, зоргоороо аашалдаг болонхой. Гадна ойлгуулламжын хүдэлмэри хэлэһэндэ хүрэмөөр ябуулагданагүй,—гэжэ совхозой гурбадахи отделениие эрхилэгшэ нүхэр Печкина мэдүүлээ бэлэй.

Зүбыень зүб хударнь хэлэһэниинь яһала зүйтэй гээшэ. Ажабайдалайнгаа дутуу дундые коммунист шэнги хатуугаар шүүмжэлжэ, сэгнэлтэ үгэжэ, удха түгэлдэр дурадхалнуудые оруулжа байгаа һаа, ажалша бэрхэ хонишод, малшадай һуудал байдал алишье талаһаа мэдэхээр һайжарха бэлэй.

Энэ бүхы асуудалаар һаяшаг Хурамхаанай совхозой парткомой зүблөөн болоһон байна. Тус зүблөөн дээрэ элэбхитэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар, эмшэд, худалдаа наймаанай түлөөлэгшэд олоор хабаадалсаһан.

Үнэхөөрөөшье удха түгэлдэр, зүб хөөрэлдөөн гараха ёһоороо гараһан юм. Тус статья соо дурсагдагша зарим тэды асуудалнуудһаа гадна, бусадшье шухала асуудалнуудые дэлгэрэнгыгээр зүбшэлсэһэн байна.

Энэнь һайшаалтай. Хонишод, малшадай алишье талаараа түгэс хангагданги байха асуудалые бодотоор шиидхэхэ, һайжаруулха талаар тус совхозой хүтэлбэрилэгшэд арга хэмжээнүүдые абаха аабза гэжэ найдагдана.

М. ОСОДОЕВ,
манай тусхай корр.

...ой аймагай Саянай совхозой гахайн фер-... буланда хүн зон хододоо олон байдаг. Тэн-... үргэлжэ дулаан, сэбэр, сугларагшад ... газетэ болон журнал уншаха, шатар болон ...даха аргатай. Лозунг, плакадуд олоор үлгөөтэй. Фермын коллективэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай дүнгүүд сагтаа согсологдоод, ханадаа үлгэгдэжэ байдаг. Энэ зураг дээрэ тус фермынхид улаан булан соогоо байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

...ХЭ БҮЛЫН ЭЗЭН

ТЭРЭ үнгэрһэн 1941 ... март һарын нэгэ үдэр ...аанһаам гарадаггүй. ...э түбһэндэ һонюуша. ... хододоол ажаглаха ...агша һэн хаб. һаял ар-...а дабаһан, эхин һур-...дүрбэдэхи класс дүүргэ-...б.

...хабар амаралтынтаа үедэ ...даевнае дахажа колхо-...ммаадые адуулалсадаг ...гор намһаа арбаад на-...шье һаа, хабарай үдэ-... хээрэ намтай ябажа ... харюулха ехэ дурагай-...ледэр ерэлсэхэ гүш? ...үлан ямаанай һуоор ...татай сай уухабди» гэ-...

...мин амаралта дууһаха ...һургуулидаа ябаха саг-...обо. Одоол һүүлшын ... хаш даа, сэлмэг ду-...дэр болоо. Долгортоёо ... дуратай адуултанда ...лэйб. Ямааднай угаа ... Зүүн-Дабаанай соорхой ...ртэ бэлшэбэ. Хадын та-...аажа һуунабди. Дол-...анай хөөбэреэр бээлэй ...инь «Хиртэһэн һара» ...ёол уншанаб. «Зай ...луугаараа уһа абаад ...шэр сутлуулжа гал тү-...я бирахагүйш, хат... ...мэршье табихадаа бо-...бо.

...абаад ерэхэдэм га... ... носоно. Долгорни нэ-...и нуудаһа баринхай, юу-...боо һаа, обёорхог... ...һанаа, миниингээ ерэ-...ые сошон һагад ойлгобо. ...аһыень хараха хүсэлэн-...үлыш даа» гэжэ һалаба ...йб. «Үзыш даа, яаха ... һарбайба.

...уншахадам Долгорни: ... уша, бишни һайт... ...б, байнаар уншадаг ха ...бэ.

...затын үзэгөө... ехэл ... найруулжа ...шэһэн хэ-...ые һаатангүй гоёшоси ... ороо һэм.

...АРШАЛГА «Аяа эрхимын ...тэй Долгорни! ... ...аар холын армиин зүг-...шалха зуураа, шэхэнэй ...жын баяр болгон бэ-...айлнүүд тон хомор ... гэжэ эхилээд нютагайн-...ниие, хэд хаана, ямар ажалтайб, шимни хэр һайн ажаллажа байнаш гэхэ мэтые бэшэһэн аад, өөр тухайгаа хэды үгэ хөөрэбэ. Бэшэгэйнь эгээ һүүлдэ: «Автомашинада һуугаа бол, алагайм станци холо бэшэ, аляа шамдаа найдажа ябахадам* армиин хоёр жэл холо бэшэ» гэжэ тэрэ үеын дуу бэшээд дүүргэһэнэй һүүлдэ: «Гомбожап» гэһэн байба. «Зай шимни энээн тухай амаа баряарай зай гү» гэхэдэнь: хоолойдоо хургаараа хүрэн байжа найдуулаа бэлэйб.

* * *

ХАЙРХАН уулын шанха оройдо үбэлэй һулахан наран яларна. Наратай сэлмэгшье һаа, хүйтэн жабар хамар, хасарые уургайгаар хайрана. Үбэлэй үдэр богони аад, хүйтэн шэмэрүүниие балайшье мэдэрһэн янзагүй, дүшэн наһаяа һайтар дабаһан, дүүрэн улаан шарайтай, сулашаг бэетэй нэгэ эхэнэр, дүүрэн хүнэгүүд соо юушьеб үргэбшэлэнхэй, уурал бааюулан, дал соо ороод лэ гарана. Гансаараа ябаһандаа гү, али ажал хэрэгэйнгээ урагшатай байһандань гү, аман соогоо ямаршьеб буряад дуунай аялга гүнгинэн ябаад, ажалаа хэжэл ябана.

Хайрхан уулын хормойһоо эхи абадаг «Цэжи» гэжэ горхоной зүүн эрьедэ, «Зүүн-модон» гэжэ газарта түбхинэһэн һү һаалиин малшад ажаһуудаг юм. Энэ гүүртэдэ һаянай Долгор Будаевна Донденова ажаллажа эхилээ. Наһаараа мал ажалда ябадаг хүниие һаянай гэхэдэ аягүй шэнги. Гэбэшье Долгорнай Гомбожап нүхэртэеэ үнгэрһэн ноябриин һүүл багаар нарай туналнуудые тушаажа абаа юм. Энэ хоёр ёһотойл ажал хүдэлмэридөө үнэн сэхээр, шунал абьяастайгаар хандадаг, олонойнгоо зээриин түлөө хододоо оролдодог замай залуурһад гээ һаа, зааханшье алдуу байхагүй.

Эдэ хоёртой уулзажа хөөрэлдөө һаа, иимэ тиимэ юумээр дутанабди гэжэ дурдахашьегүй. Үнэн һаналаа табижа ажаллаһан хүн үбэлшье, зуншье хододоо бэлэдхэлтэй байдаг ха юм. Зоной хэлсэдэгэй ёһоор, үбэл тэргээ, зун шаргаяа дархалһан хүн хаанашье газардаа гэжэ байһаагүй.

— Үнеэд тугаллажа байна. Мүнөө дээрээ 52 тугалтай болоод байнабди, январь һарада олон болохо байха даа. Эдэ тугалнуудынай үнгэрһэн декабрь һарада үдэрэй 550 граммаар шэгнүүрээ нэмээгээ,—гэжэ намдууханаар Гомбожап Дареевич Банзаракцаев зугаална.

Хүдөө нютагайнгаа эгээл олзотой һалбари байһан мал ажалда бүхы наһаараа ябаһан, ажалаа арбан хургандал адли мэдэхэ, дүй дүршэлтэй болоһон малшад.

Байрынь үүдэ оромсоор нижаганан носожо байһан пеэшэн, стол, тэрээн дээрэнь ялайтар угаажархиһан һуулганууд; эмдомой хайрсаг, тугалнуудай эдеэлхэ тусхай график ханадань хадаатай харагдана.

Дал соонь орожо харахада, тулга бахана бүхэндэ хасуури, нарһанай һаглагар шэлбүүһэд үлгөөтэй, уяатайшье, хоншуухан үнэрөөр анхилан байна. Хана үһээнь сагаадагдаһан, шаланъ гэр соохидол сэбэр, электрын гэрэлдэ яларна. Шэнэхэн хорытонууд сооһоо тугалнууд хэмэл һү һороно д...

Ажаглахадам юундэшьеб хододоо жэжэ мал дээрэ ажаллаха дуратай агша. Үнгэрһэн 1967 оной хабар Хайрхан уулынтаа хаяада, хашараг, гунжадые харууһалжа тобир тарганаар ондо оруулаад колхоздоо тушааһан юм. Харин мүнөө тэдэнэйнгээ тугалнуудые маллажа эхилбэ ха юм даа.

Тэдэ гунжадаа тушааһанайнгаа удаа Долгор Будаевна Гомбожап Дареевич хоёрнай үнгэрһэн хабарай май һарада 708 хурьга тушаажа абаһан юм. Хурьгадынь толгой бүридөө, амидын шэгнүүрээр 16 килограмм татаһан юм. Зунай элдин хүхэ ногоондо һайнаар адуулжа, гарза хоролтогүйгөөр, толгой бүриин шэгнүүрые 33 килограмм үлүүтэйгээр ноябриин эхеэр колхоздоо тушаагаа.

Ноябрь һарада хоюулан һарын амаралта абаһан юм. Гомбожап Дареевич агнуурида таржа, амаралтаяа хүдөө тайгынгаа сэнгэлигтэ ябажа үнгэргөө. Харин Долгор Будаевна гэртээ олон үхибүүдэйнгээ үбэлэй хубсаһа түхеэржэ, мүн лэ сүлөөгүй байгаа.

Гомбожаптанай бүлэ 14 хүн. Арбан үхибүүтэй Долгор Будаев... ёһотой ехэ бүлын эзэн болоно.

Долгор абгай залуу ябахаһаа үхибүүдтэ угаа мээхэй, туһалжа, эрхэлүүлжэ, дахуулжа ябагша һэн. Бишье дахажа ябаһанаа тэрэ дурдаа һэм.

Борис Нима хоёр хүбүүд колхоздоо ажалладаг, Цыпилма Тулма хоёр Шэтэ хотын дээдэ һургуулида. Ханда, Бадма, Гоша, Коля гэгшэд Михайловкын дунда һургуулида һурадаг. Валери Ирина хоёр баганууд.

1967 оной мартын 8-най үдэр Гомбожаптанай бүлэдэ айхабтар баясхалантай үдэрынь болоо бэлэй. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай үндэһөөр Долгор Будаевна Донденовада Эхэгеройн нэрэ зэргэ олгогдожо, зүрхэн дээрэнь «Алтан одон» метали яларaa һэн. Иимэл даа ехэ бүлын эзэн тухай тобшоор хэлэхэдэ. Гомбожаптанаймнай хододоо түрүү, хододоо амжалтатай ябажа, ажабайдалай орьёлмо долгин соо, үни удаан жэлнүүдтэ элүүр мэндэ ябахыень хүсэе!

Ц. НАЙДАНОВ,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Захааминай аймаг.

ЖАРГАЛАНТЫН ГАЛНУУД

Алдарта ойн баярай үнгэрэгшэ жэлдэ Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо барилгын ажал үргэн далайсатайгаар ябуулагдаа.

— Манай Жаргалантада колхозой тогтоһонһоошье хойшо гансахан жэлэй турша сээ иимэ олон гоё һайхан барилгануудай бүтээгдэһэниие һананагүйбди. Дархашуулнай Совет засагай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай жэлдэ одоошье уран гараа, шэди шадалаа гаргажа, арад зонойнгоо амарха, эд хэрэглэмжые хангаха гуламтануудые урматай зохидоор бүтээжэ шадаал байна даа,—гэжэ энэ нютагаархин һаяхан бүтээгдэһэн магазин соогоо олоороо сугларанхай, сог залитайгаар хөөрэлдэжэ байгаа бэлэй.

Нээрээшье Жаргалантада бүтээгдэһэн барилгануудые тоолоходо олон, харахада яһала шанартай, дура зориг татамааршье. Жэшээнь, шэнэ жэлэй эхиндэ ашаглалгада тушаагдаһан эдеэ хоолой, промышленна эд бараа наймаалха магазинууд соогуур һаруул уужам, шэнэ түхэлэй холодильнигууд болон бэшэшье түхеэрэлгэнүүд олоор табигданхай. Мэнэ һаяхан 30 гаран хүнэй багтаамжатай больница ашаглалгада тушаагдаа. 40 хүнэй нэгэ удаа эдеэлхэ столово нээгдээ. Дурсагдагша барилганууд һаруул, сэбэр, гоёор шэмэглэгдэһэн; гадна халуун уһаар дулаасуулагдадаг. Үдэшын харанхыда электрын гэлаар яларлаг.

Колхозой барилгын бригадые даатшын орлогшо Буда-Радна Будаев нютагайнгаа шэнэ барилганууд, илангаяа соёл гэгээрэлэй гуламтануудай жэлһээ жэлдэ олошоржо, арад зонойнгоо ажабайдалай һайжаржа байһан тухай омогорхолтойгоор хөөрэнэ.

— Үнгэрэгшэ ойн баярай жэлдэ манай колхоздо малшадай байха табан гэр, хони ба эбэртэ малай типовой 3 байра, хэдэн зуун гахайн байха шулуун байра бүтээглээ. Мүнөө колхозоймнай түб тосхондо, отделени, бригада, фермэнүүдтэ хэды олон шэнэ гэрнүүд, ниитын барилганууд бүтээгдээ гээшэб! Хоёр жэлэй саада тээ 320 үхибүүдэй багтаамжатай һургуулиин байшан типовой проектээр, хирпиисээр баригдаһан юм. Клуб, правлени, гостиница, почто, гараж, мэргэжэлтэдэй байрын гэрнүүд, бусад ниитын болон ажахын барилганууды тоолохо болоо һаа, яһала олон. Телевизортэй айлнууд жэл бүри олошорно. Сагаан хадын аршаан дээрэ колхозой амаралтын гэр бии,—гэбэ.

Колхозой барилгашадай саашадаа хэхэ хүдэлмэриин түсэб, зорилгонууд бүришье ехэ даа.. Гараад байһан 1968 ондо Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой һүтэй нютагтахи отделенидэ 8 жэлэй һургуулиин байшан, Дунда Бухэнэй бригадата—клуб, 16 автомашинын байха гараж баригдаха юм. Тэрэшэлэн малшадай байха 10 гэр, 150 тугалай багтаамжатай байра баригдаха. Хабар тээшээ үхибүүдэй ясли-саад ашаглагдаха, хэдэн арбаад байрын гэрнүүд капитальна заһабарилгада оруулагдахаар хараалагдана. Энэ жэлдэ Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз гансахан барилгын талаар аяар 230 мянган түхэриг гаргашалхаар түсэблэнэ.

Жэл ерэхэ тума уужам һаруул гэр байрануудые, соёл гэгээрэлэй гуламтануудые бүтээжэ, арад зонойнгоо эрилтые бүримүһэн хангаха гээшэ ёһо заншал болонхой.

Р. БАЛДАНОВ.

Сэлэнгэ.

ЗОРИЛГОЁО ЗҮБШЭБЭ

Багдарин тосхондо Баунтын аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй суглаан болобо. «1967 оной ажахын жэлэй дүн ба 1968 ондо бэелүүлэгдэхэ зорилго тухай» элидхэл аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр А. Б. Дугаржапов хэһэн байна.

Суглаанда хабаадагшад хүдэлмэриингөө дүй дүршэл халан абалсаха зуураа, ажалдаа байһан дутуу дундануудай тухай зүбшөө.

Аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүл байгша ондо бэелүүлэгдэхэ хүдэлмэриингөө түсэб хараалжа, социалис уялга баталан абаа. Тиихэдээ эбэртэ бодо малай тоо толгойе нёдондонойхиһоо 3 процентээр олошоруулха. 100 толгой эхэ мал бүриһөө 85 тугал, орын 75 түл, 72 унага абаха, һү, мяха абалгые нилээд ехэ болгохо гэжэ шиидэ

А. ШИШМАРЕВ.

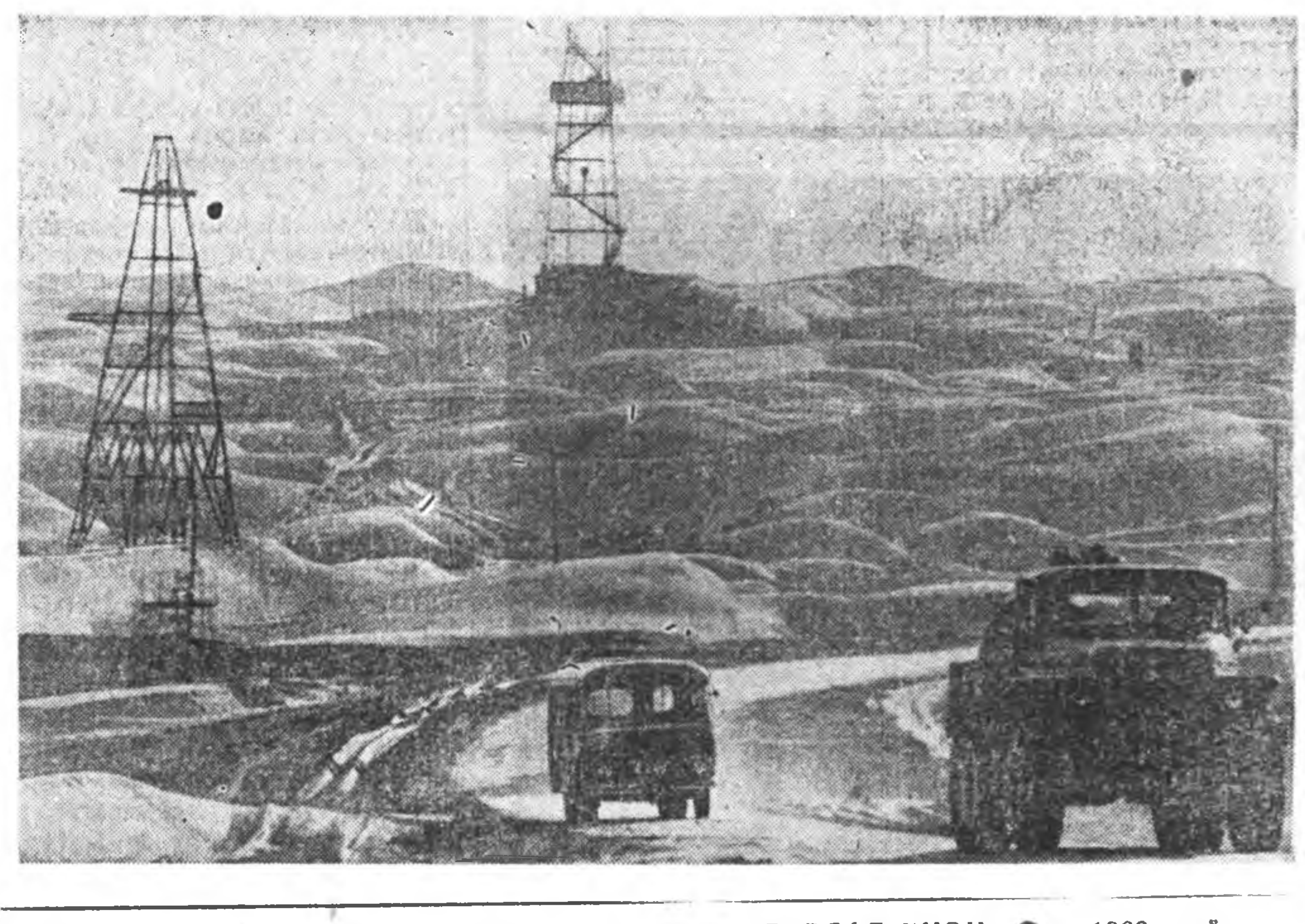

ТУРКМЕНСКЭ ССР. Каракумай губида «Лениннефть» управлениин хүдэлмэришэд шэнгэн түлишэ абадаг. Ойн баярай жэлдэ ажалдаа амжалтатай байһанайнгаа түлөө энэ коллектив КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй Дурасхаалта тугта хүртэһэн байна. Энэ коллектив шэнэ жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 25 мянган тонно шанар һайнтай нефтепродукт гүрэндөө үгэхөөр шиидээ. Зураг дээрэ: «Лениннефтиин» нэгэ участогта.

ТАСС-ай фотохронико.

һургуулиин номуудаар Сибирьтэхи национальна хэблэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй зональна семинар Улаан-Үдэдэ мүнөөдэр нээгдэхэнь. Энээнтэй дашарамдуулан, уншагшадтаа номой шэнжэлэл дурадханабди.

ЛИТЕРАТУРЫН УЧЕБНИК ТУШАА

Литература заалга бэлэн хэрэг бэшэ. Энэ хүдэлмэри һайжаруулха асуудалнуудай нэгэ шухалань юуб гэхэдэ, эндэ хэрэглэгдэхэ элдэб ном болон методическа туһаламжын шанарые дээшэлүүлхэ хэрэг болоно. Энэ талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «һургуулиин номуудые бэлэдхэн хэблэлгые һайжаруулха ба һурагшадые номуудаар хангаха тухай» тогтоол угаа ехэ үүргэ дүүргэжэ байна. Шэнэ эрилтэнүүдые табина. Энэ заабари захянуud хараада абтан, шэнэ программанууд зохёогдожо һургуулиин номуудай шанар эрид һайжаруулагдана. РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын болон номой хэблэлэй газарнуудай үүсхэлээр зональна зүблөөн манай түб хото Улаан-Үдэдэ болохонь. Энээнтэй дашарамдуулан, түрэлхи литературын учебнигүүд тушаа хэдэн һанамжа хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Мүнөө үедэ манай һургуулинуудта хэрэглэгдэжэ байһан түрэлхи литературын учебнигүүд ажабайдалай эрилтэ дүүрэнээр хангажа шаданагүй гэхэдэ буруу болохогүй. Олон һайн талануудтайшье һаа, угаа ехэ дутагдалнуудтай. Жэшээлхэдэ, 7-дохи класста үзэхэ «Түрэлхи литература» (авторнуудынь Ц.-А. Дугарнимаев, Н. А. Тулусоева) программын ёһоор зохёогдоһон сочинениин түсэбүүд, үгэнүүдэй тайлбари, теоретическэ материалнууд гэхэ мэтэнүүдтэй байбашье, бүридэлөөрөө 7-дохи классай ород литературын хрестоматитай тон адлирхуу. Номой ехэнхи хубинь уран зохёолнууд—роман доторһоо хэһэг, поэмэ, шүлэг гэхэ мэтэнүүд эзэлэнхэй. Тэдэнэр нэгэниинишье тодорхойгоор шэнжэлэгдээгүй, геройнуудай зан заншал, али нэгэн зохёолой идейнэ, уран һайханай онсо шанар шэнжэ огто тайлбарилагдаагүй.

Уран зохёол үзэлгын гол зорилго юуб гэхэдэ, һурагшадые идейнэ болон эстетическэ талаар хүмүүжүүлгэ болоно гээд һануулая. Энэнь гансахэн хэшээлээр дүүрэхэ бэшэ, мүн һургуулиһаа гадуур хэгдэхэ хүдэлмэреэр бэхижүүлэгдэхэ ёһотой. Теэд уран зохёолой шэнжэлэлгээр номууд, методическа туһаламжанууд абаһаар байхагүй.

Эрдэмтэднай яаһан бэ?

һурагшадай урдаа табижа хараха ори ганса ном—«Түрэлхи литература» соонь мүнтэй шэнжэлэл үгы гээ һэмди.

Зарим ушарнуудта багшанаршье өөһэдөө зохёолой идейнэ удха, онсо шэнжэ ба элдэб теоретическэ удхатай асуудалнуудые буруу ойлгожо болохо бшуу. Имэ гол шалтагаанууд дээрэһээ дунда һургуули дүүргэшэдэй олонхинь уран зохёолой шэнжэлэл хэжэ бирадаггүй. Тиихын орондо зохёолой юрэнхы удха дууряан дабтаад лэ болишоло, дээдэ һургуулида орохо болоходоо, бэшэмэл хүдэлмэри дүүргэхэдээ темээ элирүүлжэ, гаргажа шададаггүй.

Учебник һайнтай һаамнай, шухала номуудаар багшанараа хангаа һаамнай, имэ юумэн үзэгдэхэгүй һэн.

7-дохи класста литература үзэхын урда тээхи оролгодо хоёр час үгтэдэг. Энэ хоёр часай туршада һурагшад «литература—үгын искусство», «литература нийтын ажабайдалтай нягта холбоотой байжа, тэрэнние зураглан харуулдаг, литература үзэлгын аша туһа, арадай аман зохёолой баялиг ба литературын хүгжэлтэдэ тэрэнэй үүргэ, буряад литературын хүгжэлтэ, ород литературын нүлөө, буряад арадай эрхим уран зохёолшод тухай асуудалнуудые элирүүлжэ абаха ёһотой гээд хэлэгдэнэ. (Энэ 1966 ондо гаргагдаһан программын ёһоор). Юрэдөө гайхахаар лэ. Эдэ асуудалнуудай тематика ондо ондоо, заримуудынь аргагүй хүндэ хүшэр. Жэшээлхэдэ, литература — үгын искусство, үгы һаа литература нийтын ажабайдалтай нягта холбоотой байжа, тэрэнние зураглан харуулдаг гэһэн асуудалнуудые туд тудтань гүйсэдөөр ойлгуулха болоо һаа, үноөхи хоёр часнай хаанашье хүрэхэгүй.

Тус асуудалнуудые бэшэ классуудта гүнзэгыгөөр үзэдэг юм аабы гээд харахада, гансахан лэ 8-дахи класста 7-дохи класста дабтаха гэжэ заагдаһан байха юм. Нэгээр хэлэхэдэ, энэмнай хубхай хооһон «оодоролдоон» болоно бэшэ гү?

«Уран зохёол, тэрэнэй онсо шэнжэнүүд» гээд номойнь оролто гаршаглагдаанхай. Саашань уншахада: «Уран зохёол, зураг, хүгжэм, скульптура, уран барилга, кино—эдэ бүгэдые нэгэдхэжэ, искусство гэжэ нэрлэдэг»,—гэжэ бэшээтэй. Тиимэ болохолоороо «уран зохёол» гэхэдээ литературна зохёол гэһэн удхатайгаар номой авторнуудай тайлбарилһаниинь элирнэ. Юрэ уран зохёол гү, али «уран бүтээл» гэһэн үгэмнай ганса литературна уран зохёол гэһэн удхатай бэшэ, харин уран зураг, хүгжэмэй зохёол гэхэ мэтэнүүдые бүхы дээрэнь хамтадхан нэрлэһэн удхатай бшуу. Энээниие һайнаар илгаруулжа үгэхэ шухала. Номой авторнууд энээниие анхаралдаа абаагүй», «Уран зохёол» гэһэн ойлгосые литературна зохёол гэһэн аад, «искусство өөрын онсо шэнжэтэй юм» гээд искусствые уран зохёолдо хабаатайгаар тайлбарилна. Саашань литература ажабайдалтай холбоотой, буряад литературын хүгжэлтэ, ород литературын нүлөө, арадай аман зохёол, буряадай зарим эрхим уран зохёолшод тухай дурсагдана. Тиимэ болохолоороо литературна уран зохёолой онсо шэнжэнүүд тухай нэгэ абзацһаа бэшэ ондоо юуншье хэлэгдэнэгүй.

«Уран зохёол, тэрээнэй онсо шэнжэнүүд» гээ һаа энээн тухайгаа ябуулжа ойлгосотой тодоор хэлэхэ байгаа. Литературна зохёол хадаа искусствын зохёол болоно гэбэл, энэнээ һонор зохидоор тайлбарилхада яаха юм? Гадна литературна зохёол гансал үгын хүсөөр бэелүүлэгдэдэг гээд орхижо болохогүй. Энэмнай бэшэшье олон талануудтай. Ажабайдал гээшэ нэн түрүүн ямаршье литературын үндэһэ һууринь болодог гэжэ ойлгуулха шухала.

7-дохи классай «Түрэлхи литературын», «Буряад совет литература» гэһэн бүлэг соо Х. Намсараев, Б. Абидуев, Ц. Дон, Н. Балдано, Д. Дашинимаев ба А. Шадаев тухай мэдээнүүд оронхой. Тэдэнэй ехэнхи хубинь—уран зохёолнууд. Эдэнние гүйсэдөөр ойлгуулхын тулада орхигдоһон бүлэгүүдэй хуряангы удха үгэлсэхэ ёһотой байгаа. Теэд иимэ юумэн баһал үгы. Мүн бусад зохёолнуудтань аннотаци, элдэб мэдээнүүд, образуудай тайлбарилга гэхэ мэтые олохоор бэшэ. Хрестомати бэшэ һэн хойнонь зохёолнуудһаа багаар үгөөд, харин уран зохёол, уран зохёолнойй ехээр үгөө һаа дээрэ байгаа гү гэжэ һанахаар. Юуб гэхэдэ, 7-дохи класста үзэхэ ном соо нэгэшье образой тайлбарилга, энэ тэрэ шүлэгые хайшан гэжэ уншаха, ойлгохо ёһотойб гэһэн заабаринууд үгы бшуу.

Номой һүүл багта үгтэһэн словарь соонь бүлэг бүхэндэ хэрэглэгдэһэн бүхы орёо үгэнүүд гүйсэд оруулагдаагүй. Жэшээлхэдэ, Х. Намсараевай намтар соо эпическэ, новеллэнүүд г. м. үгэнүүд ушарна. Теэд эдэнь ямаршье тайлбаригүй үлэшоо. Гадна зарим: онигожо, бадаг, боти, угсарһан гэхэ мэтын буряад үгэнүүдэй удхые ойлгуулжа үгэбэл яахаб? Эндэ үхибүүдһээ байха, багшанаршье ядалсажа магадгүй.

Бүридэлөөрөө, материалайнгаа талаар 8-дахи классай «Түрэлхи литература» 7-дохи классайхиһаа баһалайшье ондоо нягаагүй. Дээрэ хэлэгдэһэн ажаглалтанууд энээндэ сүм хамаатай.

7-дохи ба 8-дахи классай «Түрэлхи литературанууд» өөһэд хоорондоо тон адли байхаһаа гадна, ород литературын хрестоматиие аргагүй һажаанхай. «һажаалгаагүй юумэниинь» гэхэдэ, ород хрестоматинууд удха түгэлдэрөөр, уран хурсаар, үлүү һайнаар зохёогдонхой.

Иигэжэ һажаалданхаар, буряад литературын онсо түхэл маягые гүнзэгыгөөр элирүүлжэ, үхибүүдтэ ойлгосотой тодо байхаар бэшээ һаа дээрэ.

Гадна дурсагдаһан номууд газаа талаһаань муугаар шэмэглэгдэнхэй. Зосоонь уран гоё зураг гэхэ мэтэнүүд үгы. Энэшье һаа, һурагшадые эстетическэ талаар хүмүүжүүлхэдэ ехэ удха шанартай.

Мүнөө учебнигүүдээ шэнэ программын ёһоор зохёоходоо алдуу эндүүнүүдээ дууһан хэлсэхэ, заатагүй усадхаха ёһотойбди.

С. БАЛДАНОВ
пединститудай һуралсалай таһагые даагша.

ШЭНЭ ДХЭГДЭХЭЭР БОЛОО

ХОЁРДОХИ КЛАССТА УНШАХА НОМ ТУХАЙ

Б. Базарон, Д. Дугаржабон, Б. Санжин гурбанай согсолбориһон «Түрэлхи хэлэн» гэжэ уншаха ном хадаа буряад һургуулиин һурагшадта тааруулжа, ород һургуулиин «Түрэлхи хэлэн» гэжэ учебнигэй үндэһөөр зохёогдоһон байна. Энэ ном совет ойлгууламжын эрдэмэй бүхы эрилтэнүүдые хангаһан, темэнүүдэйнгээ талаар ойлгосотой материалнуудтай «Түрэлхи хэлэн» боложо шадаһан байна. Учебник соо «В. И. Ленин — манай агууехэ багша», «Зундаа» гэжэ хоёр темээр уншаха материалнуудые нэмэжэ оруулбал зохисотой гэжэ һанагдана.

Энэ уншаха ном дотор оруулагдаһан материалнуудые үндэһөөрнь шэнэлхээр болоо. Юундэб гэхэдэ, учебник 20 жэлэй саада тээ зохёогдоһон тула мүнөө үеын эрилтэнүүдые хангажа шадахагүй байна.

Жэшээнь, учебник соо ехэнхидээл ород зохёолшодһоо оршуулганууд оруулагдаһан. Энэ хадаа тэрэ үедэ буряад совет литературын үшөө хүгжөөгүй байһанһаа болоо. 177 статья, рассказ, ульгэр, басни, шүлэгүүдэй 111-ниинь ород, 66-ниинь буряад. Мүнөө буряад литература нилээд хүгжэнхэй, тиимэһээнь тус учебнигые шэнэ материалнуудаар олошоруулхаар.

Тус учебник дотор оруулагдаһан уншаха материалнуудые темээрнь илгаад хараа һаа, «Зунай сагые һаная» гэжэ бүлэг соо оруулагдаһан 17 статьягай 8-ниинь буряад, харин «Намар», «Агуехэ Октябриин социалис революци» гэһэн бүлэгүүд дотор нэгэ хэдыхэн шүлэгүүдһээ бэшэ, буряад материалнууд үгы. Гадна буряад арадай мүнөө үеын байдал тухай хөөрэһэн материалнууд олоор оруулагдаһан һаа, ехэл һайн байха һэн.

Уншаха энэ ном дотор угаа олон ород үгэнүүд (корабль, пароход, палуба, буржуй, парад гэхэ мэтэ) оршуулагдаагүйгөөр үгтэһэн байна. Теэд эдэ үгэнүүдэй удхые тайлбарилһан нэгэшье мэдүүлэл үгы. Тиимэһээнь хоёрдохи класста һурагшад тус үгэнүүд юу хэлэнэб гэжэ хүрэһөөр ойлгохогүй байна бшуу.

Мүнөө үеын совет арадай түйлалтанууд тухай, эрдэм наукын хүгжэлтэ ба техникэ, космонавтика, космонавтнууд тухай уншаха нэгэшье материал үгы. Гадна уншаха ном дотор Буряад орондо үгы ургамалнууд тухай гү, али ойлгосогүй материалнууд олоор оруулагдаһан. Жэшээнь, 41-дэхи хуудаһанда лён тухай хэлэгдэнэ. Нэгэ һургуулиин багшын энэ ургамал тухай үхибүүдтэ ойлгуулжа ядажа байһые бидэ нюдөөрөө хараа һэмди. Имэ ойлгосо багатай материалнуудые учебник дотор оруулангхаар телевидени, реактивна самолёт, радио, хүгжэм тухай хөөрөө һаа туһатай байха һэн гэжэ һанагдана.

«Түрэлхи хэлэн» гэжэ уншаха ном дотор хоёрдохи классай һурагшадһаа байха ехэншье зонуудай ойлгохын аргагүй зурагууд оруулагдаһан байна. Гадна мүнөө үедэ үхибүүдэй нюдэндэ үзэгдэхэгүй зэбсэгүүдэй дүрэнүүд зурагдаһан. Жэшээнь, хадуур гээшэ мүнөө музейдэл байдаг гээшэ ааб даа. Мүн тус учебнигэй газаа талынь шэмэглэл, зурагуудайнь үнгэ үхибүүдэй дура буляахаар байха ёһогой. Дурсагдагша уншаха ном дотор уншалгааршье, грамматикааршье заабаринууд зэргэ үгтэһэн байна. Энэ нэгэдхэгдэһэн учебнигые хоёр номһоо бүридхөө һаа зохисотой һэн ха гэжэ һанамаар. Теэд энээн тухай һаяын сагуудта болохоёо байһан семинар-зүблөөн дээрэ багшанар һанамжаяа хэлэхэ бэзэ. Зүгөөр тус учебнигые нилээд шэнэдхэхээр болошонхой.

ГУРБАДАХИ КЛАССТА УНШАХА НОМ ТУХАЙ

Тус учебнигые Б. Санжин, Д. Дугар-Жабон, Д. Мижидон, М. Имехенов гэгшэд согсолборилон зохёогоо. Энэ учебник гурбан гол бүлэгһөө бүридэнэ: 1) уран зохёол; 2) географи, байгаали; 3) Эхэ орон тухай.

Тус уншаха ном дотор мүн лэ буряад материалнууд үсөөн. Зүгөөр ородшье, буряадшье материалнуудынь удхынгаа талаар гурбадахи классай һурагшадта яһала зохисотой. Зүгөөр уран зохёолой бүлэг соо буряад онтохон, шүлэг, басни хомор. Гадна мүнөө үеын буряадуудай байдал тухай зохёолнууд үгы шахуу. «Солдадай хутага» гэжэ рассказ үхибүүдтэ муу нүлөө үгэмөөр гэжэ һанамаар. Гадна И. А. Крыловой олон баснинууд оруулагдаһан байна. Тэдэнэй удхые 3-дахи классай һурагшадһаа байха зарим ехэншье хүнүүд хүрэһөөр ойлгохогүй. Заабол басни оруулха гээ һаа, буряад баснинуудые оруулхада яаха байгаа юм. Энэ учебник согсолборилогшод уншаха зохёолнуудые түүбэрилхэдээ, тэдэнэйнгээ ехэ багые уншагшадтаа хараадуулаагүй. Зарим рассказууд орёо байхаһаа гадна, ехэнүүд, уйжагай.

Учебник доторхи географи, байгаали тухай бүлэг ехэнхидээл ород учебнигһээ (3-дахи классай) оршуулагдаһан байна. Хаа яахан лэ байгаали тухай буряад шүлэгүүд оруулагдаһан. Энэ бүлэг доторхи материалнуудые нилээд хорооожо, Буряад нютагай байгаали, географи тухай һонирхолтой материалнуудаар нэмээ һаа болохо һэн ха. Үгышье һаа, ород учебнигһээ оршуулжа байнгүй, тус бүлэгые бүхыдэнь буряад материалнуудһаа бүридхөө һаа ямар бэ? Энээн тухай багшанар эдэ учебнигүүдые зүбшэн хэлсэхэ зүблөөн дээрэ һанамжануудаа хэлэхэ бэзэ гэжэ найдагдана. Илангаяа учебник дотор няр оршуулгануудай дайралдахань олон. Жэшээнь, «Тэдэнэр орондоо автомобиль ба полшиниигуудые, час ба мотоциклнуудые, электрическэ машина ба станогуудые хэдэг» гэжэ 140-дэхи хуудаһанта уншанабди.

Учебник дотор һурагшадай ухаан бодолые гүйлгэхэ, тэдэнэрэй һонирхол, абьяас татаха жэшээнүүд хомор. Мүн зурагуудыньшье удхаар балар, шэмэглэлынь үзэмжэгүй байна.

Дээрэ дурсагдагша хоёр учебник хадаа совет һургуулиин мүнөө үе сагай гол эрилтэнүүдые хангажа бирахагүй байна.

һаяын сагуудта буряад һургуулинуудта шэнэ программа нэбтэрүүлэгдэхэеэ байна. Энэ тон ехэ удха шанартай хэрэгые бэелүүлхэдээ мүн лэ һурагшадай үзэхэ номуудые, учебнигүүдые шэнэдхэхээр болоод байна. Энээниие дээрэ дурсагдагша «Түрэлхи хэлэн» гэжэ уншаха номуудые ажаглалта харуулба.

Д. МИЖИДОН.
Д. ОШОРОВ.

УРДА ЙЕМЕНЭЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. Зураг дээрэ: Урда Йеменэй Арадай Республикын правительствын гэшүүн, республикын президент Кайтан аш-Шааби (баруун талаһаа хоёрдохинь) гүрэнэй гимн гүйсэдхэлгэ, республикын туг үргэлгын үедэ.

ТАСС-ай фотохроника.

ХИЛЫН саанаһаа

Милитаризациин замаар

ТОКИО. (ТАСС). Оронойнгоо зэбсэгтэ хүсэнүүдые бүри ехэ хүсэтэй болгохо, хоёр жэлһээ болзорынь дүүрэхэеэ байгаа «аюулгүйн» японо-американска договорые хуушан хэбээрнь үлөөхэ хараа зорилго Японой мүнөө засагаа барижа байгаа либерально-демократическа партии мүнөөдэр тусгаар соносхобо.

Январиин 20-до Токиодо болоһон либерал-демократуудай ээлжээтэ съезд дээрэ программынь шэнэ проект дотор тэрэ шэнэ хараа шэглэл элир болобо. Оронойнь хуби заяанда түйлай аюултай байбашье, партиин хүтэлбэрилэгшэдэй съездын үзэмжэдэ табиһан шэнэ программын проект оройдоо зүбшэн хэлсэгдэнгүй һайшаагдаһан байба. Тэрэ съездынь оройдоо хоёр час соо болоод дүүрээ.

Оборонын шэнэ министр тухай

НЬЮ-ЙОРК, январиин 20. (ТАСС). Кларк Клиффорд гэгшын оборонын министрээр томилогдоһониие тайлбарилха зуураа, тэрэ Клиффорд Вьетнамай Демократическа Республикын газар дайдые бомбодохо ябадал болюулха гэхэдэ, ехэ дурагүй байдаг хүн гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетын шэнжэлэгшэ Френкель гэгшэ тэмдэглэбэ. Министр болохоёо байгаа тэрэ хүн Сагаан ордоной эгээн лэ дайша советнигүүдэй нэгэниинь гэжэ зарим ажаглагшад тоолоно гээд Френкель бэшэбэ.

Американска конгрессэй эгээл хархис этэгээдүүд сэрэгэй зургаанай шэнэ хүтэлбэрилэгшын Пентагондо ерэжэ һууханда байхадань, тэрэнииень һайшаана. Түлөөлэгшэдэй палатада зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэрэгүүдые эрхилхэ комиссиин түрүүлэгшэ Ривере гэдэг Вьетнамда сэрэгэй бүэин түгэс «илалта» түйлахые эрихэ зууравх, Макнамарын орондо Клиффордые томилһон ушарые тон сэсэн юумэн хэгдэбэ» гэжэ мэдүүлһэн байна. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэрэг эрхилхэ сенатска комиссиин түрүүлэгшэ Рассел гэгшэ президент Джонсон шэнэ министрые «эрхим һайнаар шэлэжэ олоо» гэжэ мэдүүлбэ.

„Трамплин" гэжэ сэрэгэй маневрнүүд

ГАВАНА. (ТАСС). Бразилиин, Колумбиин, Эквадорой сэрэгэй корабльнууд США-гай, Англиин, Голландиин, Баруун Германиин корабльнуудтай хамта «Спринборд» (Трамплин) гэжэ нэрэтэй далайн-сэрэгэй маневрнуудта хабаадалсаха юм. «Пренса Латина» гэжэ агентствын корреспондент Сан-Хуанһаа (Пуэрто-Рико) тэрээн тухай мэдээсэнэ.

Маневрнуд январиин 22-то эхилээд, 13 неделиин турша соо үргэлжэлхэ. Карибска далайдахи хилэ шадарай районние командалагша Америкын адмирал Альфред Мэттер гэгшэ тэрэ һуралсалые хүтэлбэрилхэ байна.

ХИТАДТАХИ БАЙДАЛ

Цзилинь гэжэ провинциин түб болохо Чанчунь городто болоһон митинг дээрэ «соёлой хубисхалда» эсэргүүсэбэ гэжэ зэмэлэгдэһэн хүнүүд тушаа шиидхэбэри соносхогдобо. Толгойн саазада шиидхэгдэһэн 4 хүнэй гурбыень митингын боложо байха үедэ саазалба.

11 хүн элдэб болзороор түрмэдэ хаагдаха болобо. «Түрүүлэгшэ Маогой стратегическэ түсэбүүдые таһалдуулха, «соёлой хубисхалые» таһалдуулха һэдэлгэнүүд» тухай митинг дээрэ үгэ хэлэһэн Чанчуньска гарнизоной түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. «Түрүүлэгшэ Маогой хүтэлжэ байгаа штабые эбгүй болгохо һэдэлгэнүүдтэй» тэдэ шиидхэбэринүүдые «Цзилинь жибао» газетэ холбожо бэшэнэ.

Хэдэн жэлэй турша соо Хитадай компартиин баруун хойто бюрогой секретарь, тэрэшэлэн Пекинэй арадай университедэй проректор байһан Ху Си-куй гэгшэдэ эсэргүү кампани Хитадта дахинаа эхилбэ. «Наратай газарта зоогдоһон хулһанай һүүдэрэй ашагтай байдагтал адли, Мао Цзэ-дунай зохёолнуудые уншахадашье дары аша үрээ үзүүлдэг» гэжэ Линь Бяо гэгшын хэлэһые наада бариа һэн» гэжэ тэрэ Ху Си-куй гэгшые зэмэлдэг байна.

«Маодо шүтэдэг ябадалые бүрхэнда шүтэһэнтэй адли гэжэ Ху Си-куй хэлээ һэн» гэжэ «Цинхай жибао» газетэ бэшэнэ. «Бүмбэгэ сохижо наадахадаа, мүн альпинизмдо, уралдаанда түйлаһан амжалтануудаа зарим хүнүүд Мао Цзэ-дунай үзэл сурталай илалта гэжэ тоолодог. Тиигээд тэдэ мүрысөөнүүдтэ диилдэбэл юун гэхэ гээшэб? Маогой үзэл сурталай булигдаһаар энээниие тайлбарилха гээшэ гү?» гэжэ Ху Си-куй хэлэхэдээ, Маогой зохёолнуудые шудалагша элдэбхитэдые дайлан ородог байгаа» гэжэ тэрэ газетэ бэшэнэ. «Марксизм-ленинизмые Мао Цзэ-дунай үзэл бодолой булижа гаргаһыень тэрэ Ху Си-куй мэдэрхэ оройдоо дурагүй» гэжэ «Цинхай жибао» газетэ бэшэнэ. «Тэрэшэлэн марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые шудалха хэрэгтэй» гэһэн Ху Си-куй гэгшын мэдүүлгые «харата үгэсэл» гэжэ газетэ нэрлэнэ. «Теэд энэнь Мао Цзэ-дунай үзэл бодолнуудта гадзуу тэнэгээр эсэргүүсэһэн, Линь Бяо гэгшэдэ һэнгэргүйгөөр эсэргүүсэһэн ябадал бэшэ аал?» гэжэ түгэсхэлдөө газетэ асууна.

«Соёлой хубисхалай» үедэ Ху Си-куй гэгшые хунвэйбинүүд шэрэжэ гаргаад, «хатуугаар хэһээһэн байгаа» гэжэ тэрэ газетэ бэшэнэ.

Мао Цзэ-дунай тала баригшадые дэмжэхын тула Тянь-цзинь эльгээгдэһэн авиационно нэгэ частиин дүй дүршэл тухай «Жэньминь жибао» ба «Цзеофанцзюнь бао» гэжэ газетэнүүдтэ толилогдоһон статья дотор хэлэгдэнэ. «Тэдэнэй хэрэгүүд бүхыдөө һайнаар ябаа гэжэ хэлэхээр бэшэ,—гээд статьягай авторнууд мэдэрнэ.—Тэмсэлэй ябаса соогуур элдэб эсын түбэг бэрхэшээлнүүдые, тэрэшэлэн фракционно ябуулга дабажа гараха баатай болоо һэн». Тэрэ авиационно частиин даалгабараар дүүргэхэ ушартай болоһон райондо промышленна предприятинууд олон юм, тиигээд, тэндэ хунвэйбинүүд ба цзаофаниинуудай олон тоото эмхинүүд ябуулгаа хэдэг байба гэжэ статья дотор тэмдэглэгдэнэ.

«Сэрэгэй бүлэгэй ударидалга доро Пинхуа гэжэ Пекинэй университедтэ үнгэргэгдэһэн «соёлой хубисхалай» элдэбхитэдэй суглаан дээрэ хунвэйбинүүдые «шэнэдхэн эмхилхэхэ» тухай, бута сохигдоһон комсомол эмхинүүдые «гуримшуулха» тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Тиигээд, комсомолые оройдонь үгы хээл, провинциальна шэнжэ түхэлөөр хубаагдаһан хунвэйбинүүдэй эмхинүүдые орондонь үлөөхэдэ яаха юм гэһэн дурадхалшье зүбшэн хэлсэгдэһэн байба.

Түрүүлэгшэ Маогой шэнэ заабаринуудые дүүргэлтэ болгон, һая дэлгэсэһэн хитад хүбүүд, басагадта хурим бү хэгты, хуримай бэлэгүүдые бү абагты гэжэ дурадхагдаба. Энээн тухайда «Вэньхуэй бао» гэжэ Шанхайн газетэ бэшэнэ. Шанхай шадар болоһон нэгэ хуримые жэшээ болгожо энэ газетэ харуулна. Тэрэ хурим дээрэ үбгэ һамган хоёр түрүүлэгшэ Маое магтаһан дуу дуулахадань, тэндэ байлсаһан айлшад «Мао Цзэ-дунай үзэл суртал бэшэһэн номуудаар даллажа» байба гэжэ газетэ бэшэбэ.

(ТАСС)

Январиин 20.

ТАЛМАЙН ЭЗЭДЭЙ ИЛАЛТ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ болоһон Амарай областиин ба Буряадай АССР-эй командануудай хоёрой бүмбэгэтэй хоккей наадалгаар мүрысөөн болоо. Харагшад олон байба.

Эдэ хоёр команда профсоюзуудай ДСО-гой Бүхэсоюзна соведэй кубогта хүртэхэ эрхэ олохын түлөө тэмсэһэн байна.

Бүмбэгэтэй хоккей наадалга Хориин аймагта ехээр дэлгэрэнхэй. Тэндэхи хоккей наадагшад «Урожай» ДСО-гой Центральна соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахадаа, республикынгаа нэрэ хүндые нэгэтэ бэшэ хамгаалһан байха юм. Мүнөөшье хориинхид Амарай областиин нэрэ хүндые хамгаалһан Свободно городой командатай уулзаа.

Судьянар Богданов (Эрхүү), Хитров (Шэтэ) гэгшэдэй жэмбүүр дуугаргахатай зэргэ эдэ хоёр команда наадана талмай дээрэ гарабад. Түрүүшын дүшэн табан минутада айлшаднай булюугаар наадаа. Манай хоккейшэдэй олохон добтологшод амжалта багатай байба. Наадана эхинһээ хойшо 16 минутын үнгэрөөд байхада амарай[...] тологшо Мирошников [...] ворота руу бүмбэгэ со[...] һан байна. Тэрээндэ Бу[...] командын хамгаалагш[...] байһан. Наадана түр[...] хад Амарай хоккей [...] илалтаар—1:0 тоото[...] һэн байха юм.

Забһарлалга хэһэнэ[...] Буряадаймнай хоккей[...] тэйгээр наадажа эхи[...] Сохиһон бүмбэгэньшье [...] ногүй. Долоо минутын [...] байхада, Виктор Про[...] шадайнгаа ворота [...] сохижо оруулаад, тоо[...] хэбэ. Үшөө 10 минут[...] баһа нэгэ бүмбэгэ [...] манай хоккейшэд 2:1 [...] лoжо, нүгөөдүүлэйнгэ[...] ороһон байна.

Хоёрдохи хахадай 2[...] нутада Николай Прон[...] гэ бүмбэгэ айлшадай[...] руу сохижо оруулба. Т[...] 3:1 болоо. Амарай хо[...] дагшад тоогоо нэмээхэ[...] оролдоошье һаа, илаг[...] даал талмай дээрэһ[...] ошоо.

Яахаб, Буряадаймна[...] шэд һайнаар наадажа, [...] илаа. Саашадаа манай[...] нүүд профсоюзуудай Д[...] хэсоюзна соведэй куб[...] түлөө тэмсэлээ үрг[...] ондоо областьнуудта о[...] даха байна.

Н. И[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: наад[...] Л. АПРЕЛОВ[...]

Балшыса элирүүлбэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ национальна фронтын лагерь Камбоджын газар дээрэ бии юм гэһэн американ зарим газетэнүүд ба агентствэнүүдэй худал хуурмаг мэдээсэлнүүдые Париждахи Камбоджын посольство буруушаан элишэлээ.

Камбоджын правительствада уласхоорондын хиналтын комиссиин дамжуулһан тобшололнууд посольствын тунхаглаһан мэдээсэл дотор дурдагдана. Комиссиин гэшүүдэй—Канадын, Индиин, Польшын түлөөлэгшэдэй нэгэн һаналтайгаар найруулан тунхаглаһан тэдэ тобшололнуудһаа харахада, Камбоджодо тиимэ лагериин бии байһан тухай американ журналистнуудай элирхэйлхэ ямаршье баримта олдоогүй байна.

Бүри олон хүн сэрэгэй албанда абтахань

НЬЮ-ЙОРК, январиин 20. (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орбол 72 мянган американецууд үлүүгээр армида мүнөө жэл абтахань гэжэ США-гай оборонын министерство соносхобо. Сэрэгэй албанда татагдагшадай юрэнхы тоо 302 мянган хүн болохо байна.

НАРҺАТЫН[...] ИЛАБА

һаяшаг Улаан-Үдэд[...] профессионально-техниче[...] лищинуудай дунда [...] гаар, санаар болон [...] мүрысөөнүүд үнгэргэг[...] на.

Гэрээндэ Нарһатын [...] профессионально-техниче[...] лищиин команда хабаал[...]

— Республикын мүр[...] тэ түрүүшынхеэ хабаа[...] лоһондоо жэхыд гэлэ[...] Тиигэбэшье үдэр бүри [...] нуудые хэжэ, Нарһаты[...] һургуулиин һурагшадт[...] сөөнүүдые үнгэргэдэг [...] Эдэ бүгэдэмнай һайн [...] болежо үгөө,—гээд, [...] физкультурын багша И. [...] нов хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье янгин[...] бартай үдэрнүүдтэ Нар[...] дээрэ олон хүбүүдэй хо[...] дажа, конькигаар урил[...] хань холодоо харагдаг[...] Тэрэ хадаа эндэхи учил[...] бүүд һорилгоёо хэла[...] бшуу. Хүйтэн жабарһа[...] шээнгүй тэдэнэй хэһэ[...] нууд үнэхөөрөөшье ех[...] байгаа. Тиигэжэ Улаан[...] һэн Нарһатын профес[...] техническэ училищиин [...] нүүд мүрысөөнүүдтэ ил[...] лаба. Жэшээлхэдэ, [...] хоккейнэ команда нэгэ[...] эзэлээ. Тэрэшэлэн сан[...] молондо урилдааһан Ге[...] лешов, Василий Арефь[...] Балданов, Владимир До[...] шэд шалгаржа, училищ[...] рэ хүндые дээрэ үргөө, [...] сагтагша хүбүүд 4×5[...] тафетэдэ хабаадалсахад[...] лай резервнүүд» гэжэ[...] һайн дуранай бүлгэмэй[...] публикын спортсоведэй [...] гын 3-дахи кубогта хүр[...]

Гадна 100, 300, 50[...] зайда конькигаар у[...] эрхимлэһэн Дылгиров, З[...] Минеев болон Шойдопо[...] дипломуудаар, Хүндэлэ[...] тануудаар шагнагдаһан [...]

В. ЦЫБ[...]

Ярууна.

Редактор Ц. Ц. ЦИ[...]

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ ул. Ленина, 35 Телефоны: редактора — приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редак[...] 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышлен[...] строительства — 61-35, советского строительства и быта — культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-8[...] формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, [...] бюро — 57-63, фотолаборатория 33-61.

Гор Улан-Удэ типография Управления по печати [...] вете Министров БурАССР.

Н-04330. Зак. [...]